

Бедел МОЛДОБАЕВ

«АДТЫН САКА»

Ош – 2017

УДК 811.51
ББК 81.2 Ки 7-3
М 81

М 81 Молдобаев Б.
Алтын сака, ырлар, публицистикалык поэмалар -
Ош, 2017. 100 б.

ISBN 978-9967-18-102-1

*Бул китепте акын ырларын, арноолорун
публицистикалык поэмаларын эл журтуна арнады.*

М 4602020400-14
ISBN 978-9967-18-102-1

УДК 811.51
ББК 81.2 Ки
© Молдобаев Б.
2017

Бедел МОЛДОБАЕВ
1965-ЖЫЛ

АВТОР ЖӨНҮНДӨ АЛТЫ СӨЗ

Кымбаттуу окурман! Колуңуздагы китептин автору жашоонун **СЕКСЕН БЕШИНЧИ** кыясына бутун коюп жатып, арт жагына дагы бир жолу кылчайып, көкүрөгүндөгү көөнөргүс ыр саптарын китеп окуучуларына тартууну туура көргөндөй...

Турмуштан калпыган, жашоонун ыргагындагы көрүнүштөрдү, аруулук менен булганычты, ач көздүк менен назиктикти, тереңдик менен тайыздыкты, көрөгөчтүк менен маңыроону чагылдырууну калем учуна илгендиги дана байкалып турат.

Акындын оптимисттик ойлорунда «Кылымдарга саякат» жасоо менен оомал-төкмөл дүйнөнүн алкагында не көрүнүштөр болгонунан кабар алат. Ал эми Улуу Жер шарын «Алтын сакага» салыштырган поэтикалык саптарында кызыл кыргында, адам зат жасаган апаат күндөрдө болк этпеген, солк этпеген алп Эне Жердин түбөлүктүүлүгүн пенделер жүрөк толтосунда сактай жүргөнгө аракеттенген.

Акындын буга чейин жарык көргөн он бешке жакын ыр жыйнактары китеп окуучулардын, адабият күйөрмандарынын сүйүктүү китеп текчелеринен орун алган. Колуңуздагы тандалмалар жыйнагы да ошол жерден орун аларын ишеним менен айта алабыз.

С. Калилов.

ТӨРӨЛҮП ТУРАМЫН МЕН

Асман бирөө, бир жагы ачык,
булуттар туругу жок көчөт шашып.
Кара жөр ойгонду да:

-Тумандар, тоспогула күндүн көзүн,
алайын боорго кысып, кучакташып!

-Сагындым кар алдында жатып көпкө,
убалдыр, көз жарып келаткан жашыл чөпкө.
Өмүрүм нурунда окшойт мээрими күч,
Суз аалам толо түштү сулуу көрккө.

Чыйрыккан денелери дарактардын,
айтышып калышты окшойт, санааттарын,
Шыбырын ноодалардын шамал угуп,
Чымчыктар көрө кагып канаттарын.

Оо, жаз, өбөйүнчү кирпичигден,
он бир айдын ичинен күттүргөн сен.
Туулган айлар жарышып бирге келген,
бүгүн дагы төрөлүп турамын мен.

УЛГАЙГАН АДАМДЫН АЙТКАНЫНАН...

Жаштык көзиң жаңы бактын ноодасы,
Өмүр деген жараткандын соодасы.
Көз ачканың толуктоочу дүйнөнүн,
Жазды күткөн жашылданган жоогазын.

Картайганың- илинбей жан караны,
Карегиндин каткан тамыр тарамы.
Омурткаңдын шакектери майсырап,
Ооруксунтат онтолотуп санааны.

Акылынан үмүт болот айтканы,
Табериктей бул ааламдан кайтмагы.
Тескегени теңир сүйгөн бул өңдүү,
Теребелде келип-кетип жатканы.

ТООДОН ТАҢДЫН АТААРЫН

Бул өйүздөн тиги бүйүз көчкөнбүз,
(кыргыз өзү тээ замандан көчмөнбүз).
Алтай анан Алтын Ала-Тоосунда,
Тукум улап, тукум багып өскөнбүз.

Билем десең тоодон күндүн атаарын,
(анда менин короо-жайым жатагым).
Жып-жылаңач аска учу кылыч миз,
Сактап келет, сыр тумардай атагын.

Жайытынан алыс кетпес жылкыдай,
Тоолук кыргыз тоо желинен курчумай.
Аталардын чычаласын тутантып,
Душманына отту кезеп турчудай,
Агын суусу эне сүтү жан азык,
Табериктей түбөлүккө турчу жай.

ЖЕР КӨЧКҮДӨ КАЛГАНДАРДЫ ЭСКЕРИП...

Тоолуктарым, мынча тоону өрдөшөт?
(кайдан билет алда кийин жер көчөт).
Колдон алып, тээ түзөңгө там кур деп,
Айткандарды «оо атаңды» деп тилдешет.

Тоодо барбы алалбаган мүлк десек,
«Тоодо менин киндик каным, жан дешет.

Үзүлсө эгер үзүлөрү бир тамыр,
Ар жагында аккан булак кан дешет.

Мейли дешет топурагы, карыбы,
Көчкүсүндө калсак тагдыр-заары бу.
Атам жашап, бизди тапкан кийинки,
Тагдырлаштын кеңдиги же тарыдыр.

Кыргыз өрдөйт, өрдөө үчүн жаралган,
Ал анткени-тоодон түзгө таралган.
Төмөнүрөөк түшүп келсе айылдан,
Кан тамырдын бирөө өлөт тарамдан.

ӨЗ ЖАНЫН ӨЗҮ КЫЙГАНДАР

Күн шооласынан
түн иңирге качкандар,
ашып барат эсеби
тозокко эшик ачкандар.

-Жинди,-деди көргөндөр,
-жинди деди-
боюн таштап өлгөндөр,
Жашабай жатып
түбөлүк түнгө киргөндөр.

-Не келишти?-
Ата-энени кубантып,
Не кетишти?
Ажалга жанын сурантып.

Күнөө замандабы?
Кут туткан
Энедеби?

Тогуз ай курсагында
Толгоосу күч төрөгөн!

Жигити болбой сулуунун,
Келини болбой Эркиндин.
Ашаткы окшойт акылың,
Алыстап алыс серпилип.

ҮЗӨҢҮ

Кебетеси толуп турган күз өңдүү,
Көрдү анан боордогу түзөңдү.
-Атты, тарт!-дейт небереге чоң ата,
Жакын болсун бутка тебээр үзөңгү.

Чал отурду байтал белин ийилте,
Албаганы чапан-тонун кийип же.
Өрдөк моюн укуругун такымдап,
Жылкысына жүрүп кетти-бийикке.

Анан айтты: анткөнүнүн себебин,
Учур келет үзөңгүнү тебериң.
Учуп жүргөн учурдасың азыр сен,
Түздү тандап атка минет дебегин.

ӨЧПӨС ЫР

Бир ырым бар, окуй берем кайталап,
Окубасам жүрөк өзү кайталайт.
Эски ыр
Туулганда жазылган,
Өмүр өтсө
Өчпөйт менин абазым.
Кожоке!-кетпес мөөрү басылган!

ОТОНУ ЖОК БИРӨӨГӨ

Жолу кайда өткөн ата-жотоңдун,
Азыргача курбай жаңы отонун.
Тукум деген туруктуудан башталат,
Кандай назик үнүн угуу ботонун.

Кырктын кырын кыроо басып келатыр,
Жайма сакал кыйла жашты жепатыр.
Борсойгонум, бой жүргөнүң ой тебээр,
Очогоңдун оту өчпөсүн...Жер баатыр.

БЕЙИШ ДЕ

Жакшы көздөр жайнап турат чагылып,
Жашырып сыр дидарыңа жалынып.
Сезимдери сокур кээ бир боз балдар,
Калат оту күйбөгөнгө чалынып.
Келет анан ортодон бир наристе,
(келечекте болсун дейли периште).
Күл чукулуп, чычаласы түтүндөп,
Экөөнүн тең күндөрү өтөт кейиште.
Турмуш деген кырк кулактуу казан бар,
Ортоңордо кайнап турса бейиш де.

ОО, ТЕҢИРИМ

Көрсөм кино,
мушташын да тиштешин.
Жалган мунуң,
экрандан түш дешиң.
Ойноп аткан
өспүрүмдүн оюнда,
Өмүрүнө

көлгөн сымал көч бөшим.
Атышуудан
тойдум деген карылар,
Билбей калды,
жан кечтиге не дешин!
Акыл айтып
айбаңдыкка алмашты.
«Тарс!»- этмейден
жардырууга жармашты.
Ыйман качып,
ынтымакты тепкендер
Сый ордуна
жылан беткап кармашты.
Жан кечтиден
качат ажал алсырап,
Анын көзү
баратпайбы кансырап.
Мүртөз ага
шаар мүлдө кулашы.
Антпегенде
калат окшойт алсырап.
Оо, Теңирим!
адам оюн оңдогун,
Жан кечтини
жегич кылып койбогун!

ООМАЛ ДҮЙНӨ

Оо. Менин жакындашым, жатындашым,
Башым маңда-акылдашым.
Жакындашым дегеним-
Аталашпыз!
Жатындашым дегеним-апалашпыз.
Анан кантип чочубайм карап туруп,

«Тер-рор» деген кара доол
Келатканын жанды жулуп.

Берекесин учуруп
Кара жердин,
Бей акылдар дуулады бийлик минип.
Сел суусундай бир күндүк күчкө кирип,
Ысык жаны чыкпай-чыгып
дүнүйөсү пайдасыз кумга сиңип.

Көчмөн өзү климат жер тандамай,
Көк муз доору түнөөдө бир жеринде.
Бир жеринде жай мүнөзүн сагынмай,
Планет!
Планетке мүлдө дүйнө багынмай.

ЖАЗ КӨЗ ЖАРДЫ

Тескейлердин ак чапаны сөгүлүп,
коктулардан ымыркай чөп көрүнүп.
Муз булактар күлкү чачып жарыя,
Сүйүнчүлөйт, көкүлдөн тамчы төгүлүп.

Тирүүлөргө тирүүлүктүн келгенин,
үмүтүнө үмүт кошо бергенин.
Үзүлбөгөн жип сыяктуу өмүрлөр,
Узарарын күнгө-жылга сен менин.

ЫР ДААМЫ

Ыр окусам рахаты жанымдын,
ырга айланып бараткандай жаныңдын.
Ысыгынын бирөөсүнөн жыт келет,
ырдан аккан, жүрөк бүрккөн каныңдын.

Ыйык келет, ыйык талант кыргызда,
ырдын даамы-дандын даамы-наныңдын.

ӨМҮР-ӨЛҮМ ЖАРЫШТА

Үйлөп коюп тамекинин түтүнүн,
Күтүүдөмүн иштин азыр бүтүмүн.
Жолбун канчык анда азыр баратыр,
Ээрчитип көзүн ачкан күчүгүн.

Күрүлдөгөн кыйма-чийме маторлор,
Жупташкандай боштугу жок ортолор.
«Каңк!»-эткөн үн жүрөгүмө сайылды,
Күчүк калды колдоору жок колколорор.

Миң сан авто..
күлкү жүктөп кээ бири,
кээ биринде
санаа тарткан суз түрү.
Ортосунда
өбүшүүдө экөөсү
жаз сезилип кыш күнү.
Айдоочу мас, авто мас
Жол да мас,
Жолдор «жинди»
Тоскондору- болуп кас
Шимирилип
Дөңгөлөктөр жел жутуп,
Чимирилип:
Учту алар чыкпай жаш.

СӨЗ

Сөздөрүмдү ырга айлантса болчудай,
Чебер акын ширештирип койчудай.
Сөз сөз эмес, күйүп турган от-жалын,
Кемтигиңди бүтөй салып заматта,
Ашык жериң арданттырып ойчудай.

Тыкылдаса эстүү экен деп болжобо,
Эшек чомун берсең алат олжого.
Нысап деген ач көздөрдөн жылаңач,
Качып жүрөт, буйтап жүрөт оң-солго.

Дарбазасын бузуп салып нысаптын,
Сыныктарын сатып жеген он сомго.
Күтүп жүрүп...
Кимден үмүт...Ач көздөнбү?!-
Келчи мыйзам айкындалган оң жолго!

АКЫНДАРДЫ ОКУСАМ

Бир акынды окусам бакчадаймын,
Бир акынды окусам ачкадаймын.
Бир акынды окусам жалгыз терек,
Бир акынды окусам бейиш келет.
Бир акынды окусам аска болом,
Бир акынды окусам жашка толوم.
Ойлор батпай башыма тамыр тебет,
Ойлор батпай башыма тамыр көбөт.

АЙТЫЛБАГАН КЕРЭЭЗ

Бабаларым менин бабаларым,
Уйкаш үчүн жазылбады ырларым
Бир тукумуң миңинен ашкан эбак,
Ак баталуу айтканың дубаларың.

Бубаларым сөөгүңдөн айланайын,
Ала-Тоону мекендеп байланамын.
Кайратыңы биздерге аштап коюп,
Жүүнү бошту өрөөнгө таштаганың.

Жаман иштин жанары жок эх!-деймин,
Жакшылыгы келер сааты көч деймин.
Кекти куубай, жол бергениң оң болор,
Жаратынан ырбайт азап чекмейиң.

Жөлкөңди сен көрө албайсың бурулуп,
Ажал турат жең ичинен суурулуп.
Катуу сөзгө каяшаңды берерде,
Көлбетиңин жаны калбайт кубулуп.
Парасатың андан ашса үлгүрүп,
Акылыңды алмаштырат пул улук.

ЫРААЗЫЛЫК

Көөнөрүп биз баратабыз акырын,
Жоготкондо акылдашар жакынын.
Күн алыста издеп анан, чокондой,
Басканымда тырыштырат такымым.

Көгүчкөндөр учуп кеткен уядай,
Көп акылдуу көчкөн жайыт кыядай,
Көк сакалдар көп болчубуз кечээ эле,
Көмегенин бир жак бурчун ээлеген,
Көсөөсүндөй калдымбы дейм – Кудай ай!

Көңүлдөштөр кетти көптөр өңдөнүп,
делебемде толкун турат демделип.
Издери мен изин улап бараткан,
балдарыма бал-ли!- деймин дем берип!

Ыраазымын басып өткөн кадамга,
-Жаша!- деймин окшоп өссөң Адамга!

КҮНДҮН КӨЗҮ-КҮЗГҮ

Тунук нуру асман бетинде,
Ай ааламга түшүп чайпалып.
Ачыктыгы айкөл периште,
Материктер турат чайканып.
Окшото албайт чийимдерде,
Түбөлүктүү сүрөт эскизи.
Белегиби бизге жиберген,
Кудайымдын күзгүсү.

НАРИСТЕ КҮТҮҮ

Өткөн сайын өкүмүндө күн жаңы,
Өсүп барат аялымдын курсагы.
Туюум башка, жаркын жана кумарлуу,
Өнүп чыккан өзөгүмдөн перзент деп,
Жээрип барам ойрондолгон кусаны.

ЧОҢ АЛАЙДЫН КАРАМЫГЫНА КАТ

Көз нурумду Чоң-Алайдын кары алып,
бозомуктайт, жолдор алыс агарып.
Кыранда өскөн бир түп арчаны,
нокот кылып, эңсеп барам Карамык.

Адым туруп, алыс менден жаралып,
этөк жулган шамал кырдан жаланып.
Дөбөчөңдөн көккө жетип төбө чач,
мына жетем, ана жетем Карамык.
Көксөөм канат бир кучактап алганда,
күн шооласы келет сенден таралып.

Кайрып көнгөн можакеттин мылтыгын,
Ажар* апа жерин коргоп тынчтыгын.
Жалгыз чыгып үшүн алган душмандын,
аялды көр, эрден өткөн курчтугун!

Ажар-1999-жылы Чоң-Алайдын Карамыгына басып
кирген можакеттерге каршы күрөшкөн аял.*

ЖАРАТКАНДАН СУРАДЫМ

Чыңалып да, чыйралып да кумарым,
кол тиерде атылчуудай турамын.
Сагынуунун сан жолдору табылып,
Сунчу колуң, Жараткандан сурадым.

Бир айылда, алыс эмес арабыз,
Жашообузду өтсүн десек, «жарасыз»,
Эки жээкте эсен жүрүп, терс караш...
Аталабы: тирүү жетим балабыз?!

ОЗУЙПА

Сый жүргөнүң калк кадырын утканы,
Улгайганда оозго алар-кутманы.
Айта жүрөр артта изиң болбосо,
Теги жок деп, терс бурулат бүт баары.
Калайыкка берерим бул чоң бата,
«Улуу элдин улагасын Кут даары!»

КҮЙҮТ

...Күйөрүмдөй жаным ачып ыйладым,
Буркурадым, буулуп жүрөк кыйналдым.
Катардагы бир досторум болсо да,
«Өлүм!»- деген апаат сөзгө кыйбадым.

Башка болчу менин жолум, анын да,
Бир кырсыктан эрте кетти чагымда.
Алып калган периштедөй калкалап,
Көлбөй колдон «сапар» тартаар маалында.

ТИЛ

Тил –
Топуракка жуурулса да
Топуракты жарып чыгат.
Сууга чөксө да
Тумчукпастан атып чыгат.
Учса көккө
Алты катар асман астынан
Үн салат:
«Жерге салам!»
жети катар
жерге көмсөң

жүрөгүнөн үн салат:
- Барсыңбы адам!

Жан барда
Тил бар дилдери бир
Жашоого улайт кадам!

Унчукпас тил бар
Уңгусун түшүнөт.
Үнсүз тилден
Уу, жалын күтүлөт!
Ачык сөз – атылат ок,
Айтылбаганы - күйбөс чок.

Калемпир сүйкөгөн тил,
Балга малынган тил,
Чалканга чагылган тил,
Чагымга алынган тил,
Ушактын кулагын бураган тил,
Узактын кулагы тил,
Шамалды бороондоткон,
Бирөөнү озондоткон,
Бүргөнү «төө» көрсөткөн
Бирөөнү
Бирөөгө «бөө» көрсөткөн.
Акчаны ак кагаздай
Адамдын изин баспай
Аруулук адалдатпай
Алдастап өтүп жазмай!

Тил болсо
Кумурска сүйлөбөйбү
Тил болсо
Пил деле,
Денизди мекендеген,
Балыктар үндөбөйбү!

Тил – курал -
Окту да кайтарат.
Тил дуван-
Душман демин майтарат.
Тил жан алгычка арачалап
Жакшылыкты ийдирет.

Тилдин мөөрү -
Өлүмдөн да азгырат.
Тилдин мөөрү-
Кыш күнүңдү жаз кылат.
Тил ширини-
Жашоо күндүн жаш ыры!

Тил өктөм күчтүү,
Найзадан миздүү,
Тил жүүлүн өрттөйт
Чагылган мисал
Бир жанып өтчү!

Чакпа бирөөнү
Чагыласын!
Акта, акыл жетсе
Акыры сагынасың.
Адамдын, макулуктун
Тилинде айырмасы!

ЖАШООНУН КҮНДӨЛҮГҮ

Шаңдуулар шапар төпмөк,
Дооролор айлан-көчөк.
Алсыздын айласыздан
Албырган оту өчөт.

Келди де шамал айдап,
Кемели доорлордун.
Кесири бирөөгө айдак,
Добулу оордоду, оордоду.

Өттү де оорчулук,
Келээрин күт бу дүйнөнүн.
Жарыгың заматта өчсө,
Тушалып, калат үнүң.

Таранчы учса дүр деп,
Дүйнөнүн жаңырыгы.
Баланын ыңаасында,
Жашоонун жаңы ыры.

Асканы ураталбас,
Адамда аялуу күч.
Акылы толо эместер,
Асман алдында «Ак чүч!»

Жылаңач бак-дарактар,
Жылаңач кол чабышат.
Жылаңач «Өспүрүмдөр»,
Жылаңач кол алышат.

Үзүрсүз сүйүү-муну,
Үмүтү - келечексиз.
Калп жашоо кайдыгерлик,
Курулай эсеп-тексиз.

Планет ыйлап турат,
Планет-
«Ким бирөөнү» сыйлап турат,
Курулай кыйкыруудан,
Кол чабуудан,
Курулай багынуудан.

МЫСКАЛ *(тарыхый эскерүү)*

1939-жылдагы Мыскалды тирүү сездим,
1959-жылдагы Мыскалды тирүү сездим!
Азыр да тирүү сезем,
Жаша талант,
Жаша талант!
Ой менен обондун меридианын кездим.

Көчүп келаткан булуттар түрүлүп,
Сыбызгы обондон жарылды бүлүнүп.
Жайдары бир үн чыкты чыгыштан,
Толкуну тоо жарып, топ жарып сүрүлүп.

Сен ырда Мыскалым
Жайлоо да күтүрөйт.
Сүйүүгө мас балдар-
Көөдөндө түтүн өрт.
Беш көкүл жүргөн кыз-
Шүүдүрүм жиреген
Чилдени сезбөөчү-
Денедө бүтүн өрт.

Обонуң жылытып бороонду,
Обону Ак тоого оролду.
Ак тоолор агылып көчкөнчө,
Мыскалды угабыз
Мыскалдын үнү өчкөнчө!

СЫН

Бул дүйнөдө ким түшүнөт, түшүнбөйт.
Тагдырлары башка, башка ырдаган
Ойлоп көрсөм мээбиздин өзүндө ,

Эки миллиард түйүнү бар чырмалган.
Ырыбыз да, чырыбыз да өзүнчө
Өзгөдө эмес, өзүбүздөн сыңдалган.

АЛА-ТОО

Омоктуу аска зоолоруң
Өркөчтүү нарлар жаткандай.
Өмүргө кошуп байлыкты
Өзүнө тынчтык каткандай.

Өбүшөт булут асканы,
Өрөөнгө жарык чачкандай.
Кылымдын көбүн өткөрдүң,
Кыргызга болуп мекен жай.

НАРИСТЕГЕ КАЙРЫЛУУ

Көз ачканда карегине,
Жылдыз нуру төгүлдү.
Ыйлаганда маңдайынан,
Жылдыз нуру төгүлдү.

Мен кубандым толкуп, толкуп,
Сенин үнүң укканда.
Мекен күлдү аба берип,
Балыр оозун ачканда.

Таттуусундай эмчек сүттүн,
Энең берген биринчи.
Алпештеген, ардактаган,
Бакыт нурга киринчи.

Атыңды өзүм атагандай,
Сактап койдум дилимде.
Зергери бол мекенимдин,
Тепкич курган илимде!

АЛМА ДААМЫ

Өзүң берген алма даамы,
Таңдайымдан кетелек.
Белүштүргөм сага дагы,
Жүрөгүңө жетелек.

Өзүң берген алма даамы,
Тил учунда турганы.
Ак сүйүүмдү бергем жаңы,
Көңүлүңдү бурганы.

Учур келип билгизермин,
Сендик болгон оюмду.
Жүүлүнүмдөн сөзсөм болду,
Күйүт басар оюңду.

КУПЛЕТТЕР

Кирпигиңден жаштар тамат,
Жалбыракта шүүдүрүмдөй.
Сагынчым ошончолук
Чок салганбы күйдүргүдөй.

Ашып барат менде күйүт,
Ууртуңу көрбөй калып.
Чөгүп кетти көнүлүм суз.
жүрөктү сөн отко салып.

Жел аргыда кеттиң окшойт.
Жебе жетпес куюндай
Жалбырактар учтуң окшойт,
Жашыл көгүң туюлбай.

Дарыянын шоокумунан,
Сенин үнүң жаңырат.
Таңдын соккон желаргыдан
Сенин үнүң агылат.

Нөшөрү бол чыйрыктырган.
Жаздын бир күн төгүлгөн.
Ачылганда күндүн жаркын.
Нуру болчу көрүнгөн.

АТА МЕКЕНИМЕ АЛТЫ СӨЗ

Жол чакырат максатым болуп чырак,
Алыстыка алысты алып курап.
Канча жүрсөм кайдадыр кызмат менен,
Мекен менен эсимде үйүм турат.

Кайрыларым, көрөрүм турак жайым,
Мени тапкан, мени баккан ынак жайым.
Мертинбестен жаша деп ак тилегим,
Мекен – ошол үйүмө кагылайын!

КОНГУРОО

Саламат Садыковага

Баткенде өскөн гүлдүн аты Айгүл,
Бардыгын батырдыңбы жайып жай дил.
Болбосо боорлошуп өстүңбү же,
Айгүлгө чырмалышып тамырың бир.

Сен ырда өрүк гүлүн Баткөнимде,
Жаз болот күздө жөнөп кеткөңүңдө.
Бар бол деп жалбырактар кол чабышат,
Кышы жок сенин үнүң уккан жерде.

Кел издеген өрдөктөй көктө бийик,
Каңкуулаган жигиттин башын ийип.
Сызып учат созгон үн алда кайда,
Сагындырат ыраактан ыргак сүйүп.

Таңкы желдин шамалы серүүндөтүп,
Кеч күүгүмдө ырахат жан сергитет.
Сыбызгыган үнүңдү сагынып ай,
Жаныбызда болгондой жанды эргитет.

Токою көп тоолордун күкүгүсүң,
Күкүгү эмес ал тоонун бүтүмүсүң.
Ошол тоолор жаңыртат сыбызгыңды,
Ошол тоонун тоголок күкүмсүң.

Бир толгоо ичинде миң толгооң бар,
Бир ойлооң ичинде миң ойлооң бар.
Ыйлоолордун артында ырахаттуу,
Ууртуңан жылмаят кошулган жар.

Көкүрөктө кайрык кайрып обондор,
Табылгандай жок буюмум жоголгон.
Жалбырактын шыбышынан үн угам,
Кайдагы бир жоопсуз калган соболдор.

Арчалардын арасынан көрөмүн,
Келет менин сени издеп жөнөгүм.
Ай талаадан Айгүлгө окшош гүл чыкса,
Сен деп сезип сага арнап теремин.

ТАРДЫК

Тардык кылба тардын тардыр жашоосу,
Тардык тагдыр жансандырган азоосу.
Көнөндикке кесирленбе, эсирбе,
Барга бардыр берекелүү ашоосу.

Ырыскысын ынтымактап бөлүшкүн,
Ымыркайга өмүр тилеп келишкин.
Адалдыкта бар өндөнөт ачык сыр,
Аз өмүрдү ак дил менен көрүшкүн.

Көрө албастык канды иритип капкара,
Көрө албастык мээ кайнатар дарт жара.
Пейил күтүү жакшылыктын онуна,
Чолок сезим сөөктөткөн сарсанаа.

Ушакташып улгайды кээ карылар,
Ушак-өмүр кыскартуучу жагы бар.
Узун жолдун учун кыска күтпөстөн,
Тардык кылбай узак жаша баарынар!

КАЙРА КЕЛҮҮ

Назик сүйлө, назиктиктиктин бар даамы,
Наз күтүүдөн жашап келет бүт баары.
Наздануу бар, тартынуу бар кыргызда,
Нарк-насилдин таза келет арт жагы.

Боордошум жүрөк кагууң катуубу,
Кыргыз сүйөт өктөм өткүр катууну.
Жумшактыкты калкыбызда жактырбас,
Ыкыластан ыраа көрөт атууну.

Бирикпестик бийлигине таарынып,
Бир данектен бөлүнсө эгер жарылып,

Бүтүндүккө кайра айланып келерсиң,
Бүгүн эмес, эртөнкини сагынып...

ТҮБӨЛҮК

Көз ачкан наристе кезимде,
Алланын атын угуздуң.
Ойготуп жашоо сезимге,
Пайгамбар барын туйгуздуң.

Периштем кулакка жакындан,
Шыбырайт ак сөзүн аруулап
Пайгамбар көрүнүп закымдан,
Пендеге «белегин» тартуулап.

Жүрөккө жылуулук жиберип,
Адалдык агылып жүүлүндө.
Кан мөнөн тазалык үрөлүп,
Кудайдын руху тирүүмдө.

Барлыгын, бирлигин Алланын,
Буйругун жеткирген биздерге.
Элчинин жарнама салганын,
Угабыз тоо, токой, түздөрдө.

Дүйнөнүн алкагы колуңда,
Алла сен, ченемсиз улуусун!
Пайгамбар мусулман оюнда,
Каалайбыз түбөлүк туруусуң!

ЖЕТИ ДУБАН ЖЕТИ ШАГЫ ДАРАКТЫН

Өрүк гүлдүү жаз айында бейиштөй,
Өсүү алып келер күнгө өрүштөй.
Өзөгүнөн өстүрүшкөн өрүктү,
Өсүп барат баткендиктер жер иштөй,

Өрөөн жатат батышында мөкөндин,
Өзгөрүүгө өмүр улап жеңиштей.

Ак – Бууранын буркан-шаркан акканы,
Буура сыңдуу жашоо күүсүн какканы.
Чыккан күндү батышына күзөтүп,
Агуусунан кыргызымды тапканы.
Күүсүнө окшоп, күүгө келип шамалы,
Күчтүүлүгү-Манас кылыч чапканы.

Жер бүткөндөн сулууланган келбети,
Жаралыптыр Ысык-Көлдөй бермети.
Жаштыгынан жазбай келет сүйүүдөй,
Жашыл жоолук жароокердөй кел деши.
Дүйүм бактуу мүрөк суусу, булагы.
Дүйнөдөгү тынчтык сүйгөн эл дечи.

Тоолор койнун токой каптап жаңгактуу,
Көл сакталып Сары-Чөлөк ардактуу.
Жалал-Абад жашыл бейиш билгенге,
Жасалгандай таштары да жаргактуу.
Алма жыттуу, алча жыттуу айылы
Алла-Таала тартуулаган тармак бу!

Чууда салган мамыгындай көрпөнүн,
Чүйдөн көрөм жаткан дүйнө көркөмүн.
Кут уюган кутман талааң кулпуруп,
Курчап турат Кыргызстан чөлкөмүн.
Кайратынан каршы чыкпас душманы,
Касиеттүү көбөлбөгөн өлкөнүн!
.Күүсү күчтүү күйгөн оттор шарынан,
Күн чыгышы-башталышы Нарындан.
Күчкө толуп, кырчын жаштык учурда,
Көк аскаңда эрибеген карыңдан
Кут түнөгөн кутман журтум берешен,
Кумарлануум тарап турган сагынган.

Бар бол кыргыз, жети башка бөлүнбөй,
Бир денеге канды сактай жуурулуп.
Мекен турат бейишимдин төрүндөй,
Баркта кыргыз, кызыл кындан суурулуп.

КАРЕГИМДЕ АК ТООЛОР

Карегимде ак кар баскан,
Калды ак баш аскалар.
Алыс жолго тумар кылып,
Ала кеткен канчалар.

Төө кайкыдан өтүп кетсе,
Төбө чачты тургузган.
Тоону көздөй келе берем,
Төрүн сурап кыргыздан.

Касабалуу капчыгайда,
Калды миң-миң ирмемим.
Кандайлыгын сындай билсең,
Кимдигимди иргегин.

Окшошконбу катуулуктан,
Сакадай бир ташына.
Жумшактыгым жер энедей,
гүлдөр өскөн жакшына.

Тоодон алгам сабырдуулук,
Топук кыла шүгүр деп.
Токсон тогуз тоскоол ашсам,
Тоодон көңүл түңүлбөйт.

БИР ДҮЙНӨ

Желмогуз өңдүү булуттар,
Жел жүрсө өңүн өзгөртөт.
Көк асман турат баягы,
Көөдөнүн кимдер бөксөртөт.
Күн нуру ороп ааламды,
Акакка боеп заматта.
Адамга салам жиберип,
Алдыга сүрөп барат да.

Кир суулар акты бозоруп,
Кирденди дүйнө агымы.
Көтпөсө болду тузу уруп,
Көң жердин кейпи тарыды,
Күн, Айдын аздап жарыгы.

АТАДАН АРТЫК УУЛ

Улуу элдин уюткусун улаган,
Уул барбы?-деп уламыштан сурагам.
Жыл тогошуп, кылымдарда көз жарат,
Акыл-оюн Ай нурунан кураган.
Перзент туулат, перзент өсөт байкалбай,
Кези келсе айлык жолго чураган.

Карек кадап Ата турат Дөбөдө,
Жылдыз жанып жаркыраган төбөдө.
Көч баштаган уулун көрүп ириде,
Балкып барат бак-дөөлөткө бөлөнө.
Сезиминде: «Менден артык уулум»-дейт,
Папандын бир чынарына желөнө.

Ынтымактын ырыскысын бөлүшкөн,
Данекөрлөп өдөлөткөн өрүштөн.
Кан согуусу жүрөгүнөн өткөндөй,

Короолошуп, колтук ачып көрүшкөн.
Жениш үчүн жүрүш жасап келаткан,
Эр жигитке эли бата беришкен.

Байыркы Ош Бабур түнөп өткөн жер,
Сулайман-Тоону кичи Мекке дешкөндөр.
Тоо алыстан Буура жаткан өңдөнөт,
Бир ажайып жер экен дейт кеткөндөр.
Байыркыны азыркыдай жашарткан,
Уул кадырына ушундайча жеткөндөр.

Батыш-Чыгыш жибек жолдун бир тому,
Өткөн-кеткен кербөндөрдүн бир тобу.
Көөнө тартып Ак-Бууранын жээктери.
Күтүп жаткан Мелистейди миң жолу.

Жашап калаа жашаргандай баратат,
Жайып кучак жарашыктуу оң-солу.
Мекен сүйгөн Мырзакматовтой уулдун,
Чыкмагы чын минден бирөө олжолуу.

Толгон учур чайпалаардай көрүнүп,
Улам чочуйм кетпесе деп төгүлүп.
Ырыскылуу чөйчөгүбүз - ынтымак,
Ыдыроосу көбөйбөсүн сөгүлүп.
Кудреттен кубат тилеп жүрүбүз,
Акак жерден айрылбаска бөлүнүп.

Бак өстүргөн багбандын тилегиндей,
Калаа жүзү кыздардын илебиндей.
Назик, сулуу соолубас жашылдуулук,
Өсүп турсун Ала-Тоо шибериндей.
Көк тиресин калаанын керегеси,
Кыргыз өскөн боз үйдүн тирегиндей.

КУЧАКТАЙ АЛА КЕТЕРМИН...

Жашыл аалам, жашыл дүйнө,
Жалганы жок, сен сүйлө.
Жылдар жылып, күн учуп,
Жаңылбай келет бүт мүлдө.

Айлан көчөк Аалам сен,
Алдуусуң да жетпейт чен.
Өзгөрүлөт мезгилиң,
Өзөгүң кыш-жазга тең.

Картаю жок жүзүңдө,
Кыйырын жаздай, күзүңдө.
Кылымды кыйгап учурсан,
Кайгыруу конбойт түзүңдө.
Жашоомдун өчпөс жашылым,
Жай татып өмүр азыгын.
Жасалма заман келсе да,
Жайма жай келет басыгын.

Жаш дүйнө менин жашылым,
Жанымдай көргөн ашыгым.
Кучактай ала кетермин,
Кырсыктын көрсөм жазыгын.

КЕТПЕЙ КАЛДЫ

Көлдүн бетин тилип кеткен кайыктай,
Бир кусалык келет көптөн айыкпай.
Балапандай жүрөк туйлап көөдөндө,
Күндү күтүп чарт ачылган чайыттай.

Тармал булут сенин чачың өңдөнүп,
Талаа жаткан сыдырымга желденип.

Кээде түсүң окшой калып ирмемде,
Таажысында турган гүлдөй термелип.

Жакын туруп, алыстады аралык,
Жетүү деген умтулуулар саналып.
Кайра келчи, карегиме катыйын.
Кетпей калды кусалыктар таралып.

КҮН ТӨРӨДҮ

Күн шооласы сени төрөдү,
Күн шооласы мени төрөдү.
Сеники, меники дебей,
Кийинки нурду бир көрөлү.

ТИЛЕП КЕЛЕМ

Сурап калса кимдигини сени ким,
Бел кубаты атаң менен энеңдин.
Мекениңдин бекемдигин сактаган.
Каны кайдан согуп турган денеңдин.

Мекен турат калыбынан өзгөрбөй,
Биз барабыз мээ иштебей, көз көрбөй.
Бир айылдын түлкүсүнө айланбай,
Жашоо кана, байыркы бир кездердей.

Акча дагы көпөлөгү шайтандык,
Арабызды алдастатты батмандык.
Абийирибиз алтын менен алмашып,
Аруулуктан алыстадык кутмандык.

Хан-Тенирдей тилейм эми бийиктик,
Урууларды бөлбөгүлө жилик-жик,

Улуу кыргыз улуу Манас өлкөсү,
Күн чыгыштын күнү болгун тийип тик.

КҮТӨМ КҮНДӨ

Селт дедирип сезимди ойготоорум,
Уктап калган тамырды толготоорум.
Карлыгачтай закымга кайгып кетип,
Билалбадым заматта жоготоорум.

Көрүнбөскө жашынып алыс учуп,
Сагынычым калабы кайра курчуп.
Сөөлөтүңү мен көргөн таң алдында,
Улантамбы жашоому гүлгө тумчуп.

Карлыгачым бир кайрыл суранычым,
Карааныңды көргөнүм-кубанычым.
Шириндигиң таптакыр таркалбаган,
Күтөм күндө канымдын уланышын.

АРМАН ЫР

Күн чубактап тийгенинде рахат,
Караңгынын жыртып салып кепинин.
Жүз жыл өтсө кумарлануум канбаган,
тургузалбай жүрөм өмүр сепилин.
Жарк дегендей бул көз ирмем, бул өмүр,
Толбой калды акыл, сезим жетилүүм.
Алды жагым үмүт, арт жагымда мунарык,
Кетип барат айга окшоп кетилүүм.
Аба дагы үп болгондой өлчөнөт,
Толгоосунан токтоп барат чертилүүм.
Татым туздун даамы калып тандайда,
Аттиң арман, жакын калды мертинүүм.

Кимдигимди кимдөр кантип айтышаар,
Өткөнүмдө элден алыс серпилүүм...

Эзелтеден бирге болгон жаныбыз,
Эзелтеден бирге соккон каныбыз.
Эске келип эрөөлдүккө барышпай,
Ээн баштыктан арылалы баарыбыз.

ЭП КӨРМӨК ЭЛ

Кечээ күнү тааныштык да достоштук,
«түбөлүккө» дедик, анан коштоштук.
Бүгүн дагы бет келишип турабыз,
Ниетибизде орун алган окшоштук.

Азыр дагы чон базардан кездештик,
даам татып дасторкондо төрдештик.
Аалам, адам, көр тирилик калбады,
Жанды багып жашаганды эр дештик.

Артыбызда арман кылар издер жок,
Көздөп келер сергек жандуу көздөр жок.
Куу шамалдан куураган бир дарактай,
Гүлстанда биз жөнүндө сөздөр жок.

Жайдак келип, жайдак кеттик жалганда,
Күндөр ыйлайт, айлар ыйлайт арманда.
Жанды баккан экөөбүздү телчитпей,
Эп көрмөк эл эрте кетип калганда...

БИР ТОГОЛОК КАР УРДУҢ

Мени көздөй бир тоголок кар урдуң,
Ысыктыкты кардан алып мен турдум.
Урдуң дагы учуп кеткен жылдыздай,
Удургутуп жүрөгүмдү сөн бурдуң.

Урса экен деп денем турду сагынып,
Урданып келе жаттың агылып.
Учкан жөлден чачтарыңды желпиген,
ууз сүйүүңө калдым окшойт багынып.

Тал чачтарың үлбүрөгөн өрүлгөн,
түндүн түрмөк булутундай көрүнгөн.
Күлгүн жаштын периштеси өңдөнүп,
атаар таңдын асманынан төгүлгөн.

КҮБӨЛҮК

Алма гүлү жаап жаткан кар сымал,
ал батышта жүргөнүндө кан кечип.
Бул ааламда жаркын жашоо тар сымал,
карыш жер деп каршы туруп жан кечип.

Кызыл жоолук булгап калдың ошондо,
кара жоолук салынарын билбестен.
Капыс уккан кабарынан озоңдо,
армандуусуң калганыңа тийбестен.

Көз жашыңдын кургабасын билгемин,
каргышыңды согушчанга жөнөтүп.
Өмүр кечтиң, «өзүн менен биргемин!»,
жүрөгүңдү сагынычка бөлөтүп.

Кечээги жаш, бүгүн гүлдүү дарактай,
бүгүнкүнүн жоокериндөй түбөлүк.
Жигитиңдин келер күнүн барактай,
«Жениш!»-деген сөздөн алып күбөлүк.

КАР ЖААП ЖАТТЫ... ЖАЗДЫ БӨЛӨП

Кар жаап жатты,
оонайм анын үстүнө.
Сууктун өчүп илеби,
жыты келет көң талаадан.
Жазды бөлөп бу күндө.
кар жаап жатты...
Суугу кууруп күчүндө,
Денем ысып, тер агылып.
дыйкан болом,
эгин оруп күзүндө.
Ызгаарынан, шамалынан
Мен баягы
Кер мурутчан күчүмдө.

Кар жаап жатты...
сездим тоңбос өзүмдү.
Солгун тартып бара жаткан
канымдагы сезимди.
Кычыроону кыш чилдени
Мага күздөй сезилди.

Кар жаап жатты...
ой-чукурду толтуруп.
Эртөн буудай сапыраарды
Элестетем олтуруп.

ТУУЛГАН ЖЕРИМ ТҮБӨЛҮКТҮҮ ЭНЕМДЕЙ

Кудайымдан суранамын жатарда,
Сулуулугун тилеп таңдын атаарда.
Бүгүнкүлүк өмүр жибин улаган,
Кадам шилтеп элим менен катарда.

Өмүрдүн бир көз ирмеми өттү окшойт,
Өзгөрүүмү эстеткендей нарк жетип.
Өчөшүүнү, өжөрлүктө эр коштоп,
Жарык күндүн учкундары жарк этип.

Таткан туздун даамын шимип таңдайда,
Баалуулугун баамдадым андайда.
Опур-топур корстон болуп жүргөнгө,
Көрөбүз деп жазган күндү маңдайга.

Жуткам аба, жуткам суусун ченебей,
Баркын, баасын албай ойго элебей.
Каруум, жетсе көтөрмөкмүн колума,
Туулган жерди түбөлүктүү энемдей.

ШАШПА ЖЕБЕ

Шашпа жебе, эсептебе өмүрдү,
Тунгуюкка бургум келбейт көнүлдү.
Жутум аба солгун жанды тирилтип,
Жашартууда тырыш баскан теримди.

Шашпа жебе, чыкылдагын токтоткун,
Мен өмүргө тойбогон жан, опкокмун.
Бир жаркыны тийген күндүн илебин,
Жутуп алып, келет элди токтоткун.

Чыкылдагын саттардын уккум жок,
Убакыттан утканыма көнүл ток.

Жалбырагы түшкөн өндүү дарактын,
Түшөрүмдү элестетет кыял шок.

Шырылдаба, токто сааттын жебеси,
Жакындоого жетээр чектин элеси.
Кыска күндүн жарыктарын өчүрбө,
Узай берсин өмүрүмдүн көмеси.

КҮПҮЛДӨГӨНДӨР

Соорун талашкансып,
Бетиңер айрылганча,
Бийлик деп
Белиңер кайрылганча...
Суу төгүп келесиңер
Төөңер тайгылганча.

Алтынды жыйнап алдың,
Ачканы кыйнап алдың.
Бизнеске бөл байладың,
Байларга короолоштуң,
Кедейди көмсинтирип,
Итиңе тең албадың!

Балдарың «балтек» сүйүп
Кыздарың кычырап жүрүп
Аялың көптү, көптү,
«А» дегенде «алтын» түкүрүп.

Амалың ат көтөргүс,
аткарганың,
Эшекке тушоо болбойт,
Жашооңу өлчөдүңбү,
Казынаң түбү толбойт.

Айтканыма
ак сөзүмдү урушпагын.
Мен деле
эмес деймин урушканым,
сөкпө мени,
ач көздүктөн-сөгө бил өзүңдү
үзүлүп баратканын
куюшканың.

Төбөңдү
көрүп турам булут челген,
өзгөчө
өрүш алган бүтүн элден.
Чымчыгы
Сыяктанып, капысынан
учаарсын
Хан сарайлуу «бейиш» жерден.

Күпүлдө,
күрсүлдө бактың барда,
Амал деген
жакка бурулуп,
айланкөчөк, келип-кетмей бул дүйнө
атың айтылар бекен
«Адам» деген катарда!?

АЯП КЕЛЧИ

Чакчыгайдай сайрасам келесиңби,
каптырууга каректе элесиңди.
Үлпүлдөгөн шооладай караңгыда,
үмүтүмдү жандырып бересиңби.

Каакым гүлдөй баш багып эрте жазда,
каада күтүү созулуп арабызда.
Кайберени окшодуң улуу тоонун,
каламынбы отуруп кара сызга.

Кайсы күндүн шамалы айдап келген,
капысынан ойгонду сүйүү деген.
Көрүнбөсөң жүрмөкмүн санаа чекпей,
алектенбөй сүйүүнү үйүү менен.

Талдырбачы көзүмдү аяп келчи,
тагдырыңа таянчу аян берчи.
Таа конобу ашыгым атканымда,
таалайлашым жакында барам дечи.

КҮЗ ДЕДИҢ

Мезгилдин жаз, жайларын жашыл дүйүм,
Чиеси жазылганда түрмөк түйүн.
Ак таңдын көзүн жарып аткан кезде,
Алгачкы ачылды эле акак сүйүүм.

Жашылын кармап туруп жалбырактын,
Суроомо жооп күттүрүп алсыраттың.
Алыстан күйгөнүңдү же билалбастан,
Муунумду өлчөй албай шалдыраттың.

Илебиң гүлдөй күлүп турган эле,
Батынып, шүйкүм кылар жоктур чөмө.
Колуңдан имерээрде басып кеттиң,
Көзүмдө оттор жанды.. күйөт даде.

Жаз өттү, жай да өттү күздүн күнү,
угулбайт жаздагыдай куштар үнү.
Күз... дедиң бак саргаят сумсайыңкы,
Кеткөнсип окшоп азыр жаштын түрү.

Мен дагы бир мезгилдин күбөсүндөй,
Чон үйдүн очор-бачар бүлөсүндөй.
Корооңдон угуп калсам шыбышыңды,
Коюндаш боло калам бар өзүңдөй.

ЖАШООДО

Жашоо өзү көп актылуу драма,
Бир актысы Токмоктогу Бурана.
Кыргызымдын калпагындай чокулар,
Капталында токой өскөн бурала.

Ак шарынан аппак бермет чачылып,
Аккан суусу атыр желин сапырып.
Кучактаган ай-жылдызды төрөңдө,
Көк асманды катып алган жашырып.

Түйшүктөнүп даам сызып үлгүрүп,
Ыйлап келип, күлгөнүнө дил буруп.
Келгендер көп, кеткендер көп санаксыз,
Турпак сага, сен турпакка жуурулуп.

Анан неге напсибизди бузабыз,
Өчүп барат Адам деген музабыз.
Алкым деген ажыдаардын оозундай,
Ач көздүктөн ак ниеттер кусабыз.

Ач талаада кургап жатса чөлүбүз,
Кабат үйдүн үстүн ээлеп «көлүбүз».
Өлбөй туруп тирүүсүндө бейиште,
«Өлбөстөрдү» Ак үйлөрдөн көрөбүз.

Акылсыздар алсыратып баратат,
Адептүүлүк оо алыстан саматат.
Дүнүйө кор, дили-кара сетерлер,
Жаркын күнгө кара туман таратат.

Корун жыйнап, корун улап сыйымга.
Баргандар көп жан чыгарып тыйымга.
Кечээ келип, бүгүн кетип отурса,
Адам өзү кармалбаган буюм да.

ИТЕЛГИ

Канаттуудан каржалууну билбеген,
Жардылыкта жан көчтини илбеген,
Жаралгандан жазмышына ыраазы,
Жан бүткөндөн каргыш-чууга кирбеген.

Бийик учуп, бийиктикти самаган,
Тукумдары бийиктиктен тараган.
Канатында бар эзели шукшуруу,
Төмөнкүсүн ток пөйилдүү караган.

Кареги ойноп, өрдөк, чүрөк көздөгөн,
Назиктикти, сыпаалыкты өз деген.
Ителгиде бар экенин байкадым,
Жазган менен жеткире албайм сөз менен.

КЕНЕНДИК – ТАРДЫК

Ушул талаа, ушул өрөөн көңдиктен,
Батышканбыз, айтышпастан ал мен, сен.
Ааламдашуу шамалына тушугуп,
Байкалууда башкабызды көмсинткен.

Тике туруп, бетме-бетке келишип,
Кол куушуруп кучак жайып көрүшүп.
Ооматы зор оодарылгыс күч менен,
Жаман адат-турган болсок сөгүшүп.

Оюбузда опол тоодой кыйынбыз,
Оомат кетсе татыбаган тыйынбыз.
Оозубузда опурулса осолдук,
Оозго алгыс бечарабыз жыйынсыз.

Тереңине сүңгүп кирип теңдик де,
Тегибизди терең билүү эрдик де.

Тардык менен көнөдикти айра бил,
Акыры бир эки метр жердик де.

Алааматы жакындоодо жашоонун,
Арга тапчы алтыныңды таштоонун.
Көнен болсоң кеңирсиген ааламдай,
күтөт сөндөн жакшылыкты баштоонун.

Алла сүйгөн аалам баткан кеңдиктен,
Көкүрөккө албайбызбы үлгүнү.
Тар жолуңан чыга албасаң тырышып,
Болоруң чын толкундардын сүргүнү.

МЕЗГИЛ

Жылгалардан жөө туман суюлгандай,
Жердин бети жаз жыттуу туюлгандай.
Желиндин үрпүн берген элестери,
«Чоргодон» муздар эрип куюлгандай.

Чилдени бөктөрдү окшойт жаздын күчү,
Өткөндөй табигаттын бир үлүшү.
Чымындын канатынан күү угулуп,
Мезгилдин бир көшөгө түрүлүшү.

«Чириктеп» чымчыктардын тили чыгып,
Жеткирген желиндерин уй ынтыгып.
Көчөнү көксөп турат жетилген кыз,
Көрүүнү бир бозойду түз ынтылып.

Соорусу жердин толуп тегизделип,
Соңунан дыйкан күчү тегиз келип.
Бир жаркын күндүн күчү жаралды бейм,
Байлыкка түшүмдүүлүк эгиз келип.

САБЫР КҮТҮҮ

Кайгырба келинчегим, кайгырбагын,
Оорусун сени көрүп, айыгаарын.
Бир мүчөл келип барат айда, күндө,
Сен менен кеми толуп жайылаарым.

Кайгырба келинчегим, санааркаба,
Жоктугум унуткун да, кылгын арга.
Бүгүнкү кемтигибиз эртең толоор,
Аргасыз такабагын туюк жарга.

Өргөөбүз өйдөлөшкө өркүн тиле,
Өмүрдүн жоргосуна бергин сүрө.
Келерин унутпагын эртең кайра,
Сабырдан жаралабыз күтүп бүлө.

ЧОК БОЛОМБУ

Ачылган аппак гүлүң дирилдеген,
Алыстан анча мага билинбеген.
Жаныңа жакын келип тигилгенде,
Жаш акты кирпигиме илинбеген.

Көктөмдүн көркүн берип келкүлдөгөн,
Көп гүлдүн көкүл таккан бөркү бөлөң.
Көйнөкчөн кол булгаган периштедей,
Көйкөлүп келаткандай төркүнүңөн.

Ак жоолук аппак көйнөк оңбогондой,
Саратан ысыгына соолбогондой.
Түбөлүк бир өмүрдүн кыйырында,
Экөөбүз бүтүн адам болбогондой.

Улгаюум улам өрдөп сени көздөп,
Кагуусу жүрөгүмдүн тездеп-тездеп.

Жебесин издеп барам сага атылган,
Алыстан бир атылчу октуу көз көп.

Сен турган жылдыз өпкөн бөлөс бийик,
Кучактап тосуп алар айга тийип.
Томсоруп каламымбы, Гүлкайырым,
Түтүнсүз чок боломбу сүйүп-күйүп!

ТИЛЕК

Ыйман качпас, ырыс качпай жүрөктөн,
Ыроолонуп аруулукту түнөткөн.
Уусун чачпай, балын чачсын тилинен,
Жылан жылга айтарым бул тилектен.

Кайырчыга окшобогон кут урган,
Ушул кезде канжыгабыз бош турган.
Кан талаган коррупция соймоңдоп,
Жүүлүн чукуп тамырларды кан бууган.

Көйнөк кийип шалбыраган, тытылган,
Мууну бошоп, каршылаштан утулган.
Бечарадай тилемчилик кылдырба,
Куйкалагын жөгичтөрди кутурган!

Ыйман тилейм ынтымакты артырган,
Ырысы мол кербенге окшоп тартылган.
Майдаланган урууларга бөлбөгүн,
Уулап келгин ушакчыны сатылган!

Күлүк оозун жакшылыкка бура кел,
Күлкү чачып, үлпөт гүлүн суна кел.
Пикет, митинг бейбаштыктан арылтып,
Туу көтөрүп туңгуюктан чыга кел!

Кумга сайган көчөтүң гүлдөп өссүн,
«Кургакчылык» - дегендер куурап өтсүн.
Аруу жылга айлангын Алла буйруп,
Асманымда Алтын Күн нурун төксүн!

ТОЛКУН

Толкун, толкун тобокөлгө салбагын,
Тоо уратып, «Тайпундукка» барбагын.
Тажаал минсең татаалдыкта сыйлагын,
Топон суудан өткөндөрдүн арбагын.

Толкун, толкун көздөгөнүң не болмок,
Толкуп алып кетсең беле жер тоймок.
Каңшаарың күч, кабар келет алыстан,
Кое турчу, кылымдарга ой толгоп.

Күтөм сенден келериңди кубанып,
Калабы деп бир кубаныч уланып.
Кайыгыңды калтыратып чөктүрбөй,
Көлсө экен деп күндө күтүп туралык.

ЖЕП ЖУТАТТАРГА САЛАМ КАТ **(Каймана)**

Жакында эле жаралган,
«Жеп жуткандар» журту бар.
Жарылса да мейли дейт,
Жемсөөсүнүн курту бар.

Ээлик кылган тоо, сууну,
«Эп келтирип» алмайда.
Көмүскөдө көпкөндөр,
Көбөйдү го жалганда.

Абийирлерин алмашты,
Алтын менен акчага.
Ыйман, динин оттоду,
Ыпластан коркподу,
Ырыскысы канчада?...
Бүтүн дене бөлүндү,
Кашка, жото, баш, шыйрак.
Жүрөк байкуш бирөө эле,
Бөлүнсө
Калат бүт кыйрап.

Он эки мүчө, он эки,
Бөлүнбөйлү бей чеки.
Бир дене, бир «партия»,
Ооданыбыз бар жети.

ТОО БОЛБОСО

Мүнөзүңдөн айланайын кыргызым,
Тоолорундай тоодон медер алганың.
Томуктайдан тоготпостук кылганды,
Торолтпостон торго байлап салганың.
Тоону сактап, тоодой өмүр сүргөнүң,
Тоонун сүрүн коштой ала жүргөнүң.
Тоо болбосо тоодой мүнөз бүтмөкпү,
Ток пейилдүү узун өмүр сүрмөгүң.

Поэзия
каждого

ТҮГӨЛБАЙ СЫДЫКБЕКОВго

«Көл бою» көлкүп турат, толкуп турат,
Курдашың – кеткендерди элден сурап.
Түкөмдүн издегендей элестерин,
«Тоолордун арасынан» көздөр тунат.

«Зайыптар» өзгөрүлгөн өнөктөшүп,
Күлгөнү аз, ыйлаган көп көнөктөшүп.
Жер кезип, Батыш-Чыгыш конуш издеп,
Карылар калган учур өбөктөшүп.

«Замандын биздин» эмес, азыркынын,
«Кишилөр» кимге айтышат ачуу чынын.
Өзүңдөй өрнөк болор Бакайы жок,
Алысың көрө албаган сокур чымын.

«Аскарлар» арбып кетти санагы көп,
«Динарлар» жашап келет эптеп-септеп.
Бир «Аскар» качкын деген атка конгон,
Бир «Динар» оокат издеп кеткен четтеп.

Тукуму кыргыздардын аргындашып,
Кытайдан жээн күтүп «жаркылдашып».
Түрктөрдөн кудалашып, бапырашып,
Байыбыз кедейлерге салкындашып.

Ал заманда: Чаргын жүргөн жер тартып,
Люба келген келин болуп бой балкып.
Бул заманда: кыздар түшкөн эшалан,
Капиталга айланып,
Алыстарга кетип жатат жүк артып.

Улуу журт уйпаланып, жулмаланып,
Саткынчы тикеленип, шымаланып.
Сиз өскөн Каркыраны Кытай алып,
Үзөңгү-Кууш учуп кетти «тумаланып!»

Жон терисин калктын жеген чуу салып,
Хан сарайлар каалгып өсүп тунарып.
Алгаласаң алдың тосот пикеттер,
Кайда айкын жол көрүнбөйт мунарык.

Демократия делген менен денебиз,
Каныбызда баягыдай элебиз.
«Кен-Суу» агат кемелбеген нугунда,
Коррупциялуу арабаны
Араң сүйрөп келебиз.

Уңгусун улап кетер кут имерип,
Улуулук керек болду, бек ширелип.
Бакайым-Түгөлбайым келсең кана,
Ала-Тооң алар беле бир чиренип.

СОРОНБАЙга

Жөнөкөйлүк көптө болсо сулуулук,
Сооронбайда артыгыраак улуулук.
Сүйүүлөрү муздап барса жүрөктүн,
Ырларынан аларың чын жылуулук.

СҮЙҮНБАЙга

Тоолор баткан жүрөгүнө эң ири,
Жылдыздарды тартуу кылган теңири.
Лира баткан Сүйүнбайды деңиз де,
Бүт ааламды батыргандай көңири!.

ЖУМАМУДҮНгө

Шамалында табигаттын ырдаган,
Шыбыраган Жумакемдин сырды угам.
Чыгышымдын сыдырымы музыка,
Өмүрүмө өмүр улап бир курам,
Музыка Шералиев тир Улан!

ЖОЛОНго

Шар күлкүсү окшоп кетип коңгуроо,
Шаракташы-комуздагы оң буроо.
Бүркүт кабак көң далылуу, олбурлуу,
Жымыйганда эрип кеткен ак кыроо.

Ырдын эми киреринде төрүнө,
Көрбөдүбү табигаты ага ыроо.
Таза жанды так өзүңдөй сүйүүчү,
Кирдеткендей берилбеген бир суроо.
Табигаттын тазалыгын сагынып,
Оорутпоого бирөөлөрдүн жүрөгүн
Батынбады көң дүйнөсү тарылып.

АНАТАЙга

Алтынды кумдан издеген,
Алланын ак жол из менен.
Ашыктай акын келатат,
Ак калпак кыргыз биз менен.
Сөзүңө бермет ширелип,
Сөөлөтү тоого тирелип.
Сезими тунук, көрөгөч,
Сөзүңөн ырлар күрөлүп...

БЕКТУРУШ
(Салгаманиге)

Узун-узун өзөндү бойлоп барып,
Узундугун узарта ойлор багып.
Узаруусун эңсөгөн улап күндө,
Узак жашоо самаган ойго салып.

Жеңилүүнү билбеген ээрди кармай,
Энчисиндей талашта жеңип алмай.
Элдин улуу салтына башын урган,
Чукул мүнөз адаты топту жармай.

Ырдан бүткөн чокуга чыгамын деп,
Ылдам келет жаңы күү угамын деп.
Ыкшоо тартып калбаса ара жолдо,
Ыйык сүйүү сепилин курамын деп...

МИДИН, РАЙКАН, БАЙДЫЛДА

Ушул күнү, ушул үчөө биригип,
Келип калса кокусунунан тирилип.
О дүйнөнүн, бу дүйнөнүн арасын,
Кандайлыгын айтаар беле күйүнүп.

Күйсө керек сөөгүнөн өрттөнүп,
Сыны өтпөй, ыры өтпөй чектелип.
Тамсил эмес, укурукка илинбей,
гүлдөп барат коррупция көрктөнүп.

Аламандын дудук болгон заманы,
Аэросартка жетти бийлик амалы.
Чындык дейбиз чычаладай күйүктүү,
Тарып барат жерибиздин танабы.

Карлыгачтар, келгилечи кайрылып,
Келатабыз келечектен айрылып.
Адабият көнөргөсү бөксөрүп,
Сатиралар ыйлап жүрөт кайгырып!

СҮЗҮҮДӨ АКЫН КЕМЕСИ
(акын *К.Сабыровду эскерип*)

Өрүкзар төкпө көз жашты,
Уулундун арты убайлуу.
Кылкандай талант келатат,
Сабында ырдын чырайлуу.

Данегиң чагып жүрүшөт,
Өспүрүм Курбанаалылар.
Кубулжуп ыры кайрыкта,
Айгүл-Тоо уулун сагынаар.

Козу-Баглаң шарында,
Селкилер саамай тарашат.
Иримде эркин чабактай,
Толкунуң ырдын самашат.

Көбүктүү келдүн үстүндө,
Акындын тирүү элеси.
Кыялды жүктөп алыска,
сүзүүдө акын кемеси.

КАМБАРАЛЫ
*«Ноокатым барда мен бармын,
Ноокатым менен Камбармын.!»*

Учурунда удургуган тумандай,
Учуп-күйүп бир орунда туралбай.

Кыргыз десе кылычынан кайтпаган,
Кылоосунда каршы турган куралдай.

Намысында өөдө көрүп толгонуп,
Тил дегенде окторулуп ойгонуп.
Өпкө жүрөк чаап келген садага,
Элим десе эт-бетинен сойлонуп.

Парламентпи, партиябы тик туруп,
Келечек деп туралбай кол куушуруп.
Жигиттердин көкжалы деп аттанып,
Сын айтуудан тумчукпаган туушугуп.

Жалын күчөйт, жалын өчөт ирмемде,
Өмүр өчүп, үңкүр үйгө киргенде.
- Кайран Камбар! Кайталады канчалар,
Эстеп келем эл ичинде жүргөндө.

ЫРГАГЫМДА РЫСБАЙ

Дирилдеген жалбырагы дарактын,
Ачылышы сыяктанып барактын.
Арасында Абдыкадыров Рысбай,
Аралашып ырын төгөт санаттын.

Ак шарында дарыянын толкундуу,
Ала-Тоону коштой жүргөн кол сындуу.
Аркар жүргөн аска учунан үн безеп,
Арзуусунан бир кандырып моокумду.

Сырларымдын ыргагында сагынуу,
Ыроо бурган ырларына багынуу.
Күүлөрүнүн толкунуна сыбызгы,
үндөр агат сагынычтан жарылуу.

Улар үнүн угуп калып тоо жактан,
Уктаган жан Рысбай деп ооз ачкан.
Уюткусун күүлөрдүн улуу тоого,
Улап-улап үрөнүн чачыраткан.

АТАЙ МЕНЕН МУСА

Аскалар да эскерет Атай менен Мусаны,
Берген белем белекке күүнүн сыры музаны.
Сөөлөт күтүп уккан күүдөн картайбас,
Ыргагынан айдаган көңүлдөгү кусаны.

Булбул дагы тыңшайт үнүн чыгарбай,
Муюп калчуу жагымдуу күү чыгардай.
Талаа көлкүп, шамалы токтой калып,
Жан аттуулар ыргалып түп чынардай.

Комузунун көңдөйүндө түнөгөн,
Кулундарын обон менен сүрөгөн.
«Ой булбулу» оомат тилеп сүйүүгө,
Кан тамырга кыргыз күүсүн үрөгөн.

Улуу тоодо жарыш өскөн арчадай,
Тоту куштай үн алышкан чарчабай.
Калкым менен катар басып келишет,
«Эсимдөни» бапестөшип алчадай.

БИР СУЛУУ ЫЙЛАП АТТЫ, ЫРДАП АТТЫ

(Меңди Мамазаировага)
Удургуп учурду жел жалбыракты,
Урданып келген кырсык жалдыратты.
Улуу журт убай тартып мөгдөп турду,
Умсунуп бир сулуу жар ыйлап атты.

Бир сулуу ыйлап атты, ырдап атты,
Бөлүнүп кетти белем тапкан бакты.
Балкыган мухитине ырдан бүткөн,
Бакыты ыр шарына акты-акты.

Кылымдын-кылымында жыйырманчы,
Кыйладан айырмалуу баасы баркы.
Кымбаты – улуу акын өткөнүнө,
Кыйылып башын ийүү ата салты.
Ый эмес, ырдан бүткөн түбөлүктүү,
Жолондун жоргосуна торко жапты!

МУСА АГАЙ

Көңүлдөшүм, кадыр күткөн Мусаны,
эстеп алып ичке жыйган кусаны.
Чыгарайын чыдам кетти дал бүгүн,
«Эстелигин» жаңдап өтүп ызамы.

Желдөй жүргөн жетимиштин кырында,
Жемиши анын мугалимдик сырында.
Кунан таптап, куш учурган уядан,
мүнүшкөр да саяпкер ал чынында.

Бөлмөлөрү интернаттын кош кабат,
Муса менен ичи-тышы жанданат.
Көзүн жапкан каш-кирпиги уп-узун,
жаш окуучу алгач көрүп таңданат.

Мектеп жолдо көк төрөктөр арасы,
Муса келет Баит чалдын баласы.
Элүү жылдай ушул жолду таптады,
Коштоп келчү көк төрөктөр чамасы.

Колдоп-желөп, канат болгон шак-бутак,
Бийигинде сайрап жайда бир сүтак:
«Жаша Муса!» - жашооң сенин мектептө,
Балдар сага жандуу бакыт бир кучак!»

Жумшак болчу колу дагы дилиңдей,
Жылдар жылып, биз көрүшкөн билиңбей.
Интернаттын классынан карасам,
Келатасың төрөктердин бириндей.

Мөмөлөрүң саябандуу бак болуп,
Жол жарышта кунандарың ат болуп,
А мектеп аты Мурза Гапаров
Өзүң бүгүн өзгөрбөс бир
Алтын куйма зат болуп...

ЧАМГАРАК

Арча жыттуу түтүн бүркүп боз үйлөр,
Чамгарагы бийик турган аскадан.
Чаргып жүрүп кетсең дагы чакырат,
Орошондуу ордо күтсең башкадан.

Энем кызыл, боорсок кызыл өңдөшүп,
Беттеринен нуру тамган нымдашып.
Төгөрөктөп отурушат сөздөшүп,
Карылардын кеби жөнөйт кырды ашып.

Анда бирөө айтар сөзүн абайлап,
Ата салтын-сыйлашаарын билгизип.
«Чамгарагың бийик болсун дайым!» дейт,
Сакалдуусун да бир үйгө киргизип.

Арттагысы көзүн аарчып бозоңку,
Эңкейишке түшөт сокмо жол менен.

Үчүнчүсү үнүн созот созоңку,
«Кеттик дейби, атам кеткен жол менен».

Чамгарактан адамдарга өлбөгөн,
Күнү тиет ак-караны бөлбөгөн.
Зээндүүлөр тардыктарды жээриген,
Табигаттын тазалыгын теңдеген.

Чамгарактуу кырк канаттуу боз үйгө,
Кырк уруунун кыркын алган баткырып.
Ынтымактын ырысынан даамдашып,
Ыйын эмес, ырын уккан каткырып.

Ороп турган боз үйдүн көрегеси,
Уукка жетө от күйгөн көмегеси.
Улуу көчтөн уланып келе жаткан,
Улуу элдин унутпас жөрөлгөсү.

Дайым турсун чамгарагым-көк асман,
Кеңдигиңден батыргансың бай дастан.
Биз, пенделер кетебиз да келебиз.
Көөндикке кесир кылба талаштан.

ИНСАН

Туратбайды турмуш төрөп кайрадан,
Туурулуктан туу көтөрүп жайнаган.
Кыңыр иштин кылын үзүп кыйырдан,
Өмүр жолун биримдике байлаган.

Адал жашоо акыйкатка аттанып,
Ар-намыстын атын минип шаттанып.
Арылдаган мезгилдерди тизгиндеп,
Адам деген атка конуп баркталып.

Жоктон барды таба билген эр болду,
Кең-кесири чаба жүргөн тар жолду.
Жалаңдаган кылычынан кан акпай,
Кедейлерге, алсыздарга жар болду.

Кек куубады, адам парзын аткарды,
Чепке барды, чептен айдап «жаттарды».
Басмачынын кууган окшоп ашууда,
Жоокердиктей жоону жеңген салт барбы?!
Турат өзү болбосо да кызыл туу,
Кыргызмын деп жигит сөзүн аткарды.

ЖООКЕРДИН ЭСКЕРҮҮСҮ

...Баратканбыз жол улап,
Беш күн, беш түн уйкусуз.
Кокус түшкөн бомбадан,
Жер да, биз да куйкумбуз.

Кээде калат бак кулап,
Колдон учат автомат.
Дене сулап кадамда,
Катарыбыз суюлат.
Өткөнүн тирүү жандан:
«Көзүмдү жаап койгун!
Жарыкты көрбөй барам,
Жайымды терең ойгун!»

Буркураган жандардын,
Сөл каптаган аңдардын.
Этегинде жатыпмын
Өлүгү көп балдардын.
Бомба үзгөн сандардын
Дене бөлөк, кол бөлөк,
Коңурсуган агып жаткан кандардын.

Эй, өспүрүм!
Согуш күнүн Апаат дегин,
Апаат жутат адам тегин!
Апаат күнүн көрбөгөнүң,
Ананайын жөргөлөгүм!

КУПЛЕТТЕР

Кыргызда кыйла кылым кыйырлаган,
Кырчыны калбай келген кыйылбаган.
Караанын көргөн сайын карыларды
Канатым калкан болуп жыйылбаган.
Күзгү өмүрүң сүрбөй калды, а түгүл,
Бу жалгандан аттанды эле ал бүгүн.
Эки кылым ачкан менен эшигин,
Артынбаптыр аруулуктун ак жүгүн.

Күндөр келди өткөндөрдү санаган,
Күүлөр келди, сүйүүлөрдү баалаган.
Оозго алар, сөзгө калаар аты жок,
Караан келип, караан өттү дегендей,
Тепсеп өткөн чөптөр тике караган...

Сүйүүнү келип кетчү желдей көрүп,
Сүйүүдөн өпкө, жүрөк барат өлүп.
Жүрөгүң мынча жеңил, мынча баасыз,
Көлөмүн тартып көрчү бөлүп-бөлүп.
Чапкында бир жүрөктү көп сулууга
Көөдөндү кетесиңби жерге берип.

Мен бир жаңырык угуп келем,
Туйдубу, туйбадыбы азыркылар.

Шашууда баратабы өмүр жөбөм,
Алдымдан адаштырат «азыткылар».

Түз эле ашуу кырда көрүнбөгөн.
Жолумду бөгөп барат белес жолдор
Чаташуу көп окшоду өрүлбөгөн,
Акакты булгап жаткан кирлүү колдор.

Деңиздин бети тунук, алды терең
Дүйнөнүн катмарынан кабар алам.
Байкоомдо бирде зирек, бирде көрең,
Өткөндөн келер күндөр өтө сараң.

Жытынан бир чүчкүрүп алар деми
Чөбүнүн тамырына байланамын
Жеримдин чыйралтырган салкын жели
Ташына бир тоголок айланамын.

Саатта эмес, күн алыста көмүлүп,
Көбөйтүүдө көрүстөндөр катарын.
Көптөр келип, кайгы муңга чөмүлүп,
Күтөт жандар кайра таңдын атарын.

Жүгүң канча саманбы же топонбу,
Кошулдуңбу катарына адамдын?
Мүдөөң кайсы, үмүтүң не дегендей
Сууроо турат аттамында кадамдын.

Казаның коломтолуу,
Какшыбай турса дөйм да.

Үйүңдү бийиктетип
Тепкичтер курса дейм да!

Акылсыздан акылдуу көп өңдөнүп,
Көралбастык өсүп барат өрдөнүп.
Чириндиге тукумубуз айланбай
Улуулукту улай жүрсөк теңделип.

Эне-Сайга ээлик кылган оболку,
Салам берет кылымдары жогорку
Күчтүүлүгү түгөнбөгөн томдордой
Тоолорубуз өркөчтөгү комдордой.

Маршы менен ынтымактын жолун бас,
Эне-Сайдын күүсүн алып соолубас
Көк-Теңирдин көркүн карма түбөлүк,
Жарык күндүн жакшыларын сүрөлүк.

ТАЛ ЖАНА ЧАЛ

Келатканбыз чаңдуу жолдо топурап,
Жол боюнда таякчан чал отурат
Өткөндөрдүн жүздөрүнөн элестүү,
Көкшүн суутуп көкүрөгүн толтурат.

Ал эсептеп өткөндөрдүн санагын
Кээсин угат, кээсин укпайт саламын.
Анын ою оо тереңде байыркы,
Көз жетсе да ой жетпеген талаанын.

Кызыгына баткан окшоп ойлонот
Балалыктын калган изи сомдолот,

Барып-барып бир бийикке такалат,
дүйнө деген оодарылып козголот.

Көздөрүнүн жарык шоола өчөрдө,
Коштошуунун соңку сааты жетээрде.
Көңүлүндө таңды тосуп кыйналды,
Бир дүйнөдөн бир дүйнөгө көчөөрдө.

Балдары да болалбады шам чырак,
Чал оюнда өзү эккен тал турат.
Көлөкөсүн көксөйт даде ысыктап,
Көздүн нурун талга кадап алсырап...

ОКТУН ҮНҮ ЧЫГАТ ДАДЕ АҢДАРДАН

Кыял минип, барсам Батыш тарапка,
Атышуудан жерден кеткен жарака.
Октун үнү даде чыгат аңдардан,
Өткөн согуш жазган тарых баракта.

Ыр бешигин ырахаттуу тербеткен,
Ыйлар күчөп убагында сөл кеткен.
Жер киндиги үзүлөөрдөй бомбадан,
Аз-аз калган болоруна жер жөксөн.

Кадам жер деп канча жандар кыйылды,
Жака кармап, жаратканга сыйынды.
Сугалактык жанга баткан бөтөнчө,
Керең окшойт уга билбес ыйыңды.

Эскирди деп эстебеске болбостур
күйгөндөрдүн бөксөлөрү толбостур.
25 миллион жоокөр өлгөн согушта,
25 кылым унуткарып койбостур.

КЫЗЫЛ КҮН

Океандын толкун бетин калпыган,
Кызыл нуру аска учтарын чарпыган.
күн чыгышым таажылары сыйкырлап,
Адам эмес, Аалам мүлдө чалкыган.

Канаттуудай Күн чыгышка талпынам,
Күнсүз дүйнө, мөн да күнсүз жанчылам.
Кызыл Күндүн кирпигине айланып,
Кетериме аз-аз калып тартылам.

Күлүп чыккан кызыл Күндү томсорбой,
Күлкү менен тосолучу оштонбой.
Баалай билсек баары түгөл туюлат,
Бир өмүрдү бир өмүргө кошкондой.

ЫР ЖАНА ТҮШ

Түштө көрүп, түштө жазам саптарды,
Түштө көрөм поэзия алптарды.
Катарына кошулалбай артында,
Карап келем лира угулган жактарды.

Төрт сап ырды кармаарымда гүл болуп,
Учуп кетет көз ачаарда үр болуп.
Сыры бардай акындыктын сыйкырлуу,
Ыр дүйнөнү курчап алган сүр толуп.

Кыялымда күндө келем сапты издеп,
Мен сыяктуу өткөндөрдө издер көп.
Канчалары акын болду-болбоду.
Арт жагымда баалуу-барксыз сөздөр көп.

Мине албадым күлүк тандап чураган,
Каруум жетпей жал сапырып бураган.
Даңканым жок чоң талаага ыргыткан,
Болбой келет мени «ким» деп сураган.

АК БУЛУТПУ АК КУУБУ

Желдей сызып желпип өткөн төбөмдөн,
Ак булутту аппак куудай туюп мөн.
Опкоолжудум балапандай сары ооз,
Кайып учтуң кара жамгыр куюп сен.

Жамгыр эмес, жалын өткүн өчпөгөн,
Үмүтүмдү кыркты көптөн көктөгөн.
Атыңдан айтпай жүргөм Ак булут деп,
Жан элең, айыңдарга чөкпөгөн.

Учар булут, бараар жагын болжобой,
Табигаттан түшкөн асыл олжодой.
Жерде жүрөм Ак куу пери түшөр деп,
Түшүмдө да, өңүмдө да болжомой.

УЛУУ ЗАТТАР

Эне! – десем
Жер жүзүндө бүт энелер уккандай,
Ата! – десем
Мүлдө Аалам кулактарын туткандай.
Мекен! – десем
Кадыр түнүм курчап турган кутмандай,
Улуу заттар улуулукту уткандай...

ЖАЗГЫ ЖЕЛДЕН ЖИБЕРЧИ

Көк көйнөкчөн көлкүп бара жатканың,
Жибиткендей жүрөгүмдүн катыгын.
Келесиңби карлыгачым, кайрылып,
Билбей кеттиң бар болгонун актыгым.

Күндүн жылуу илебинен күтөмүн,
Кычыраган ызгаарына түтөмүн.
Кабарыңды жазгы желден жиберчи,
Кетсе мейли жаштыгымдын бүт өмүр.

Гүлкайырлар төктү гүлүн эсепсиз,
Мен өзүңдү күтүп жүрөм көзөксиз.
Сагынычтан калтырбагын кабарсыз,
Кийинкиге көктөп калчуу терексиз.

Каректерден, жалын чачкан жүрүштөн,
Миң кайгырып, миң жылмайып жүрүшкөн.
Толкун жарган, кылыч миздүү учкундан,
Жолугууну самап келем үмүттөн.

КОЮН ТОЛГОН БАКЫТТАЙ

Бүгүн түнү угулбады булбул үнү
Уйкумду да, тынчымды да алып кетпедиңби,
Көнчөгүңө катып алып.
Тетири кадам таштап,
Таптакыр жектедиңби?
Кечирим берчи мага
Бир сөзүмдү көктөдиңби!
Жалгызмын, капалуумун,
Бүркөө күнүм ачылабы?
Ачканга кубат берчи,
Гунчадай ачылалы.
Ай көрүп, күндү көрүп,
Коюн толгон бакыттай чачылалы!

ТАЯНАРЫМ АСКАЛАР

Тоолор туткам, таянарым аскалар,
Ак сүрүнөн жалтактаган башкалар.
Керегинде кыяндарда кармашкан,
Кыргыз изи кылымдардан башталар.

Каруу күчүм, көздүн курчу аскада,
Аскасынан ташын бербейм башкага.
Аео сезим дүргүп согот жүрөктөн,
Адилдиги уюп калган ташка да.

Түркөй мүнөз, түркүн ойду түшүнөт,
Татаалдыктан жөнөкөйлүк күтүлөт.
Бейишиби, тозогубу дүйнөнүн,
Баш кетээрде баатырлыгы бааланып,
Бүтпөгөнүн тоодон алып бүтүрөт.

МЕЙМАНГА

Ашуусунан ак чачылуу ай өпкөн,
Ала-Белди ашык көрүп кар өпкөн.
Акакка окшоп кокту-колот, жылгасы,
Аймагынан айры өркөчтүү нар өткөн.

Кеңдигиңен кыргыз пейлин көрүп ал,
Көлдөлөңдөй көк чөбүнөн орун ал.
Саамал кымыз сан оорунун дарысы,
Сулүүлугун Суусамырдын өбүп ал.

Селкилердей сөкөттөнөт гүлдөрү,
Сестендирет куштун сайран үндөрү.
Селкинчекти төппесөң да өмүрү,
Серпип турат күүлөнтүүчү күндөрү.

КЕЛЕЧЕКТИ КҮСӨП БАРАМ

Аргымактар дуба наша жүрүшөт,
Туяктары чагылганын чагышып.
Көздөгөнүң түздөп алып бир ишке,
Уландыруу улуу жолдо чабышып.

Дүбүрттөрү күлүктөрдүн күтүрөп,
Шамалынан алоолонгон арт жактан.
Доор дагы эшик ачып күтүнөт
Жаңы күчтүн очогуна от жаккан.

Көлээр күндүн катаалдыгын ойлонбой,
Кененирээк кадам шилтеп алыска.
Кекти куубай кесирленбей толгонбой,
Келечекти күсөп барам жарышка.

МАРШЫ УГУЛАТ

Дарыя дайым бирдей шаркырабайт,
Шамалдар бир нугунда аркырабайт.
Күндөр да күлүп чыгып ыйлап батат.
Ааламдын алоосундай жаркырабайт.

Оо дүйнө татыганга шипширинсиң
Тирүүмдө пир тутканым – сен биримсиң.
Сапарың эң акыркы мүнөтүндө,
түбүнө түшсө чыккыс – сен иримсиң.

Артымдан маршы угулат атчандардын,
Жаңылык жакындоодо ачкандардын.
Агымдын тазалыгын кабарлаган,
Кабарчы бол ырыскы чачкандардын.

КҮБӨСҮ СЕН СҮЙҮҮНҮН

Эх көлүм, канчалар толкунунду самап келет,
сүйгөнүн сагынгандай элеп-желөп.

Эх көлүм,

Канча жаш кармашты экен туткунунда,
Колдоруң кое бербей берип белек.

Эх көлүм,

Өзүнүн сулуулугун сөндөн көрүп,
күзгүдөй селки турган чачын өрүп.

Эх көлүм,

согуусун жүрөктөрдү опкоолжутуп,
элжиреп каларында аз аз чөгүп.

Эх көлүм.

АТТИҢ ДЕШЭЭР

Сен бараткан узун жолдор, кадамдар,
Санаалары сансыз ойлуу адамдар,
Күн кучактап, нур кучактап тургандар,
Сезгенеби сезгентүүчү салам бар.

Көр дүйнөнүн бир жандары окшошпой,
Кетпегиле көрээз айтып коштошпой.
Кымбаттыгын кылдай баалай билбестер,

ТОРГОЙ ҮНҮ

Көзүмдүн ирмеминдей канатыңар,
Чекитте безеп турчу санатыңар.
Бийиктен байкалдыбы өткөндөгү,
Адамдар айыкканын жараатынан.

Сүйүүнүн музыкасы – талбас тилиң,
Жашоонун уюткусун чачкан үнүң.

Төбөмдө турчу бир аз чекит болуп,
Укмуш сайраганга жибийт жүүнүм.

БЕЙИШ ТӨР

Оңду-солду шамал жүрсө тал-терек,
Сахнадагы бийчилердей эп келет.
Талаа шаңы, айыл шаңы артылып,
Ала-Тоонун аскасына көптөлөт.

Дымый түшсө аксап шамал жүрүүсү,
Ката түшөт катар терек «жүрүшү».
Жалбырактар шыбырашат тымызын.
Жел тийгенде кыткылыктуу күлүшү.

Менин жерим бир ажайып бейиш төр,
Буурул таңда дөңсөө жерден карап көр.
Жылдыздарын көктүн терип а кыздар,
Көкүрөгүн жаят сага жазып чер.

БИР ЭЛЕС

Эс учундан тандырганда жаз жыты,
Ойлорундун чыгат саамга быт-чыты.
Чоочутпагын андай түндү сүйүүсүз,
Кыздын сага артылсын ов ышкысы.

Бийчи кайың кайың эмес кыз болуп,
Бүт дөнөңди солкулдата жыш толуп.
Көкүрөктөн ажыраса көкүрөк,
Анда сенин курган жаның муз тоңуп

Кайың шагы бийге түшпөй эңилип,
Жоого барып жоокер болбой жеңилип.

Ал толкунга кабылдыңбы же жокпу,
Байлоодогу атка окшошсуң элирип...

АДАМ КӨЧҮ

Көчө толуп келе жатса жаш балдар,
Чүкө атып, чики чапкан маш балдар.
Көзүн сүртүп кадап карап калышат,
Жаштыгына тойбой калган «ач» чалдар.

Эстеп анан мезгилдерин бир убак,
Үшкүрүшөт өткөн доору-ал курак.
Аталары ушул жолдун четинде,
Отурушчуу ал-акыбал, жай сурап.

Көкүрөгү шаңга толгон чунактар,
Бул дөңсөөдө отуурага убак бар.
Көзүн сүртүп карашаары ойдо жок,
Адам көчү арбый берчүү санактар.

СЕБЕПТЕРИН

Мен бүгүн эрте жаттым ойлоп баарын,
Жалгызмын күмөндөбө, мейли таарын.
Дүйнөнүн төрт бурчунда учуп жүрөм,
Заматта чектегидей чалгындамын.

Жамбашым уюп кетип капталыма,
Оңдолуп, күндүн тосуп аптабына.
Эридим, сызгырылдым каймак сымал,
Күтпөгөм көрүнүштү жатканыма.

Ач-токко, «быш» дегендей жылоолонуп,
Бар-жокко, «көн» дегендей алоолонуп

Кайратың азбы-көппү - Адам деген,
Курчтугуң турсун деди кылоолонуп.

Эли-журт оозго тоссун «электерин»,
Өзүмдү-өзүм сүйүп керектермин.
Жүгүм оор, мерчемдүү бир максаттар бар,
Айталбаймын анын ачык себептерин.

ШАШУУ

Оо, Адамзат!
Басыгыңды басаңдат!
Кечээ келип
Кетериң мынча тез,
Жетээр жериң-казан-кап.
Учууга да даярсың
Канатсызсың.
Токтоп өтчү
Ток пейил тартып-тобуңдан айрылсаң-
жараксызсың!

АЯП КЕЛЕМ

Канча жолу тарта минсем ат жалын,
Мен ошончо алмаштырдым калпагым.
Тирөөч болуп өзөгүмдөн өзгөчө,
Жылуу катып тун уулуңдай алкадың.

Мен да өжөр, сен да өжөр кармашта,
Көчүн улап улуттардын ар башка.
Чырмалышкан менин денем сен менен,
Бөлүнүү жок бир денеге жармашса.

Мен онтосом, сен толгоно бүктөлүп,
Үшкүрүнүп ырайымыңуч бөлүп.

Мээрим күчү мээнет сүйгөн энедей,
Карааныңдан кайра талам күчтөнүп.

Канчаларын ката кетсем кечирдиң,
Капалыкта каттуу бассам кечиргин.
Жер тепкилеп ыйлаганда балдарым,
Аяп сени «теппе жер» деп зекирдим.

ТАЛАНТ

Таланттардын сабы чыкты жайкалып,
Бир таланттын аты чыкты чалкайып.
Мурункунун «мурут-сакал агарып»,
Кийинкинин таасири күч байкалып.

Сапар жолдор кыскаргандай эскирип,
Муңдуу ыйлайт миң жылдыктай эчкирип.
Таланттардын жүрүшүн көр атаандаш,
Бири туулуп, а бирине кеч кирип.

Карт таланттын сокмо жолун улаган,
Кенже көлөр келе жатат чубалган.
Жаңы доордун дарбазасын аччуудай,
Жүз таланттын ону бардай кубанган.

Адам аттуу алтын доорун ачабы,
Кирдүүлөргө кристал нур чачабы.
Үмүтүбүз тура турсун он жылдап,
Таланттардын чечилчүүдөй чатагы.

КАЛАЛБАДЫҢ

Көлдүн бети толкундарын кайталап,
Кайталайт да күүгө келип чайпалат.

Толкундардын ирмеминде өзүңдүн,
Элестерден эркелигиң байкалат.

Элес кетти толкундардан оозунуп,
Көлгө сиңди көк иримге жошулуп.
Шамалыңа азгырылып алыстап,
Калалбадың жан биргеме кошулуп.

ЧАКЧАГАЙ

Чаалыктың учуп-конуп,
Чар тарап турат тоңуп.
Үнүндү уксам муңдуу,
Көөдөндү жарган ыйлуу.

Сайрасаң чакчагайым,
Жандуудай капчыгайым.
Жашооңо талпын, талпын,
Жарыңды тапкын, тапкын.

ЖАРАТУУГА ЖАРАГЫН

Чотко салып өткөн күндөр санагын,
Кайчылаштар чаташ жолдор тарамын.
Көз жашымдай куюлушкан беттеги,
Өткөндөрдөн сабак алып барамын.

Күн чыгыштын өлкөсүнүн таңында,
Ачтым бүгүн жаңы жылдын барагын.
Жемиш толгон дасторконуң жайылат,
Бейпил күндүн кабыл алып саламын.
Кеткен жылдар көчкөн булут окшобой,
Тарых бетин жаңыртууга жарагын.

КӨӨКӨР

Кастарланып канжыгага байланган,
Кымыз, сүтпү, аш катыгы айрандан.
Уюткусун улап келген бабабыз,
Көөкөрүмдү көргөн жандар айраң таң.
Көмөкөйүм кургап бара жатканда,
Көөдөнүмдө согуп кирет кайран жан.

Уз колунан ултарылган көркөмдөп,
Жыргал-куурал күндөрүнөн өткөн көп.
Жүзүн көрөм атамдын да энемдин,
Байыртадан бабалардан келген «сөп».
Көөкөрүмдөн суусундугун ичсе дейм,
Чүрпөлөрүм тээп келип селкинчек.

ЖЫЛ ТОСУУДАГЫ ОЙ ТОЛГОО

Коңуздар көп «тоголокту» томолоткон,
Сугалак көп жолукпаган жомоктон.
Нысапсыз көп көкиртегин шыбаган,
Ырысын, ынтымагын «тушап» алып,
Өмүрүн сууга чылап күч короткон.

Не деген пенде булар жуткучтуктан,
Жемсөөсүн толтуруудан мөөрөй уткан.
Долларды жалбырактар шилесем дейт,
Аларың кайда барат кайран жандар,
Жапайы жашоолорун кошо жуткан.

Күчтөгөн баш-аламан туңгуюкту,
Теспесин терске тарткан кылгылыктуу.
Ак жолду ала баскан чыйыр булгап,
Арадан арамзалар кайдан чыкты?

Өз десе өтүгү жок жалаң аяк,
Чуркаган чаңдуу жолдо таппай ыкты.

Эски жыл этегине ороп алып,
Кетсе дейм эссиздерди торой чалып.
Эркиндик мунарасы бекем орноп,
Эскини жаңы күндөр келет чанып.

Береке-бөйпилдикти чүргөп алган,
Эртеңим келет жолду даңгыр салып.
Адам ээй, кубангыла өткөндүгүн,
Ашуулар, татаалдыктар артка калып.

КЕТКИМ КЕЛЕТ КЭЭДЕ КӨККӨ ЖУТУЛУП

Жаап жаткан үлбүрөгөн ак кардай,
Жаап жатат ойлорум да тандалбай.

Аалам бүгүн ак көйнөккө оронуп,
Күчөгөнсүйт ойлор бүгүн торолуп.

Кар кыпыны элпек конуп шактарга,
Толгон ойлор өчпөй турган тактарга.

Бир өмүрдө актай өтпөй күндөрүм,
Карасына каршы келип жүдөдүм.

Саламынан башкасы бүт жалганын,
Кайдан, кантип бул «өнөрдү» алганын.

Намысымдан шүгүрүмдү жандырат,
Илээндилер жүрөт жанда жалдырап.

Көктүн тиктейм көбез төккөн элегин,
Кар көбегин жутуп жолдо келемин.

Бул жашоонун балчыгынан кутулуп,
Кетким келет кээде көккө жутулуп...

АРМАН ЭЙ

Арманың түгөнбөйт да кубалашкан,
Аз көрүп жашоо күндү жүздөн ашкан.
Сагынып таңда чаччу күн желесин,
Тирүүлөр тикесинен жан талашкан.

Ойлордун омурткасы сынып-сынып,
Акыры баштан чыкпай калат тынып.
Чагылган учкунундай жарк деп келген,
Жаныңды камайт экен гөргө тыгып.

Баш дагы чарчадыбы, мээси катып,
Кылымдын кыраңынан кадам артып.
Бетинен өөп-жыттап наристенин,
Арман э-эй, өңүн эстейм денем балкып.

ЖАЛГЫЗДЫКТАГЫ ОЙ

Силерди эстейм, жайдын күнү конушта,
Өткөндөн элес келет дасторкондо болушка.
Кеткөнсиңер келбеске алып тынган,
Ажал деген чоң уста.

Эстеп алып күлкүңөрдү каткырык,
Жан жагыман чыгат чуулар.
Бир колотко койгонбу же жаткырып,
Тааныш үндөр тамашалуу сөздөрү.
Оңду-солду каранамын.
А мезгилдер мени алардан,
Койгон белем жат кылып.

Боз адырда бөйиттин,
Ичим толгон бугу чыгат көйиштин.
Баарыңарды тизип алып катарга,
Белгилегим келет күнүн жеңиштин.

Төмөн жакта агымы күч тирилик,
Азаматтар там салууда биригип.
Аз күндөрдө мен отурган дөбөдө,
Аскияны айтар болсок, аттигиң,
Жомоктордой кайра келсек тирилип.

ЖЕР-КҮН **(ода)**

Алдым көрсөм артым калат түнгө окшоп,
Адамдарды жүрөт тура күн коштоп.

Жер тоголок, жердин жалпак боорунда,
Жандар жүрөт өмүр сүрөт,
Узун-кыска-доорунда,
Алсыздары алдууларга жем болуп.
Бири-дөөдөй, бири андан кем болуп,
Бири кетсе кит тишине илинип,
Бирин илди куш тырмагы бүгүлүп.

Кеч чыккандай жер алдына күн нуру,
Адилет да кеч жетеби тереңге?
Күтөт жандар күүгүм-таңда утуру.
А, акыйкатың тамыр жайган тереңде.

*Публицистикалык
поэмалар*

КЫЛЫМДАРГА САЯКАТ

Кылымдардын агымы шашып келет,
Келер кылым жылдары басым келет.
Адамзаттын агымы ошол бойдон...
Адамзатым арыбай басып келет.

Тамырында бая эле сырдуу кагуу,
Жүрөгүндө күч алсыз чексиз мээнет.
Каның барда, жаның бар ачып көздү
Каныңды кан бузбасын зордоп-жөөлөп!

Тегинди тектештирген болот канда
Тукумун акта көктө эмес сенин
Ыкчамды байкадыңбы эй жандуулар
Жүз жылың жүз көз кагыш эсебинин.

Жылдарың арманың жок «эркелетти»,
Өмүрүң бир кылымга араң жетти.
Күсөдүң жарыктыкты узун өмүр,
Тагдырды бузалбайсын, сызган чектен!

Эркиндик көралбаган Адам атаң,
Эрөөлдө эрдик сайган «Сыйга батам!»
Эсепсиз миллионбу, миллиардбы,
Каным кууп, каным издеп келе жатам.

Мухиттин ары жагы, бери жагы
Окшобос келе жатат агыш-сары,
Тукумдун бир тамыры чыгыш Жапан!

Тукумдун бир тамыры байтеректей,
Жер шаарында жайылган жибек тордой.
Тянь-шандык туугандар сыйын сунат,
Өрүшүнөн өркүндөйт Ала-Тоодой.

Түсүбүз бир, тил башка тилек да бир,
Сүйлөшкөндө калбаган жүрөктө кир.
Кылым өзү кыйлага жашап турса,
Улутуңу унутпай ыймандуу жүр.

Бир мүчөң илкий калат күн бүркөлсө,
Ачылат ай кабагын асман күлсө.
Кечээги кайгыларың туман болгон,
Шамалга айдакталат бир бүрксө.

Кум менен күмүш жаса күндөр күтөр,
Кылымдын чегин көрөр бекенсин сен.
Кудурет сапарымда сакта деп бил,
Күн шамал толкуну алаамат сел!

Тоголок жер бетине туяк толуп,
Толгонот онтоп ийет он толгонуп.
Деңиздин түпкүрүндө дымып жаткан,
Алаамат дарбазасы ноктолонуп.

Кумурска жан талашып жан тиштеген.
Балыктын оозун кара жем издеген.
Чаяндын бутун басып албайын деп,
Ташбака басып барат бир из менен.

Мунарык тирүүлөрдүн көшөгөсү,
Келишет мунарыкка көшөргүсү.
Он сегиз миң ааламдын падышасы,
Он сегиз миң ааламдын кара күчү.

Суу алдында он сегиз миң аалам бар,
Жер үстүндө жаратылыш аалам - тар.
Көл чайпалса Көкөй тоону шимирген,
Кудуреттин кол алдында баары - кар.

Кылымды тостуң,
Кылымды узатып.
Нелерди көрдүң,
Нелерди эске алдың,
Айтчы кылым адамы.
Жакшысын да жаманын көз ачып?

Дос,
Мага кылым эмес жылдарга да,
Ыпырыктай учурлар
Ой толготкон
Оор жылдар
Ойноп турган баланын
Окшоп кетти
Оюнуна талаанын

Тоо бузулду, көл толкуну шарпылдап,
Эл толкуду, эл тозуду ачкалык.
Элдин жүгү эшегине артылып,
Өткөн согуш тактарына так басып.
Биримдиктин билек күчү тартылып.
Тууруна тура конуп келаткан,
Туу казыгын тууган жерге бөл арткан.
Бердиби инсан бир өзүңө жараткан!

Ач көз адам,
Көр наадан.
Келе жатат батыштын бир шамалы,
Байка, уурта, жытта
Окшойбу, тойгоздубу тамагы.
Шымаланган шапар төпкөн
Кызыл шыйрак кыздары.
Жактыбы же актыгынан жамалы?!

Бир келгенин,
Бир кылымды не дебейт.
Он жылынды
Озупайсыз жетелейт.
Жарык күндүн
Жаркынына не жетсин.
Миң бир түндүн
Миңи бирин өтөбөйт.

Жаша кылым,
Салам айтам
Адамзаттын атынан.
Окшош эмес планеттер,
Оор жүктөн чарчабады
Жер да турат катуудан.

Көмкөрүлгөн
Көк асмандын алдында
Бир ажайып табигат турат баркында,
Көлчүк суусу
Көзгө сүртүм кээ жерде
Көлү толкуйт,
Кадим заман – Салтында!
Коругунда, өрөөнүндө өзгөрбөс
Сулуулукту катып алган затында!

Таканчыктап кадамында бек турган,
Мезгилинде адамга айттым саламды.
Адамдардын алик алган «Ассалоом!»,
Саламатсынбы XXI-кылым
Валейкум Ассалоом!

Меридианың өлчөй албайм
Салмагың да санагың да
Сапарың да өлчөөсүз.
Сансыз көрүнүшкө көчөбүз

Бирок өткөндөрдү
Саноого келди биз.

Күндүн кабагы
Элдин кабагына окшош.
Мезгилдин агымында
Жок токтош
Бирде ачык
Бирде бүркөө
Жүрөктөр коркок болду.
Импульс айтып турат
Адам сенде болсун-
Коркпош!

Заман эмес
Тарып – барат
Мата эмес да
Керип чойгон.
Пейилге таруу айланбай
Ичти жарып барат.

Климат ысык-суугу,
Климат ызы-чуусу,
Океан толкундоосу,
Жакындайбы башка бир
Планеттин кызыгуусу.

Тоолордун ун болушу
Талаанын күл болушу,
Аппак ай тутулушу
Күн өчүп түн болушу.

Он сегиз мин аалам мүлдө
Оп болуп жутулушу.
Оо, теңир бир өзүңсүз
Оңтойсуз кутулушу.
Бул аалам келгенине

Миллиард кылым өтсө...
Миллиард кылым тилейм
Мейли...
Жашоом жетпей... кетсе!

Чыгышында Иран, Ирак,
Ооган, Фак...
Бийликтен кордук көргөн чак.
Нашаадан тапкан,
Байлыкты аска арасына каткан
Адамды аткан,
Опийим саткан
А болбосо
Койдой мууздап
Канына баткан
Исламга ишенип...
«Алла» дегенден башка билбес.
Мээсине ботко аралашкан.

Айыгышкан Чеченстан,
Дагестан
Айыкпас дартка айланды
Күн чыгыштан.
Түбү бир, түсү башка жандуулар
Ажырадыбы
Адам! – деген сагынычтан.
Жердин аркы түбүндө
Тилин сайрап
Жер шаарына көз артып,
Көзүн кайрап
АКШнын азуусу арсыят
Асман жерди уулаган,
Желе байлап.

Батперектей коюулап
Тер-рак!

Жоголууда бүлүнүп Ирак.
Же тегиз эмес,
Жансыз келет ДЕМОКРАТ!
Мекенинен алыстап
Кеткөндөр көп.
Мейман болгон «Бейиште»
Көпкөндөр көп.
Мээ оорутпай, шыбагасыз
Бул дүйнөдөн армандуу
Өткөндөр көп.

Адам жаны тирүүлөй акча болду
Аруу кыздар азапта канча болду.
Тарып барат адамга кенен дүйнө,
Канча жандар өрт, октон сололонду!

Ачып берчи оо, кылым жыргалынды,
Бейкут толгон соолубас жылдарынды.
Ыйсыз, мунсуз адамзат өтсүн жыргап,
Жек көрүүнүн ордуна жүрсүн сыйлап!...

АЛТЫН САКА

(Жер жөнүндө публицистикалык поэма)

Дүйнө сөн,
Сулуусуң да улуусуң.
Затка толгон бирдейсиң,
Бийиктерге, пастарга.
Алсыздар да, алдуулар,
Өнөктөшө өсүп жаткан
Койнуңда
Кансыздар да кандуулар!
Төгүлбөгөн сууларың да
Айланган,

Тоолоруң да кырчоо болуп
Чоң боз үйгө байланган!

Аалам сага
Сага Аалам-
бүтүн сырсың бөлүнгүс,
Бир кудурет жасаган
Керемет күч көрүнгүс.

Заман-шамал агымы күч,
дүйнө турат түркүксүз.
тирүүлүктүн касиетин,
Алладан көрүп,
Алладан окуп,
Адамдар ээ,,
Келер-кетер жолдобуз.
Жаша кылым!
күнү келсе-күкүмбүз.

Планеттер жарыктуу да
Жарыксыз,
Жерге айланат-
Жер аларга
Адам үчүн!
Жан берген да,
күн алдында, көк алдында
«үлп» этме дем алганга!

Чексиз мунарык...
Жандык эсепсиз.
Кылым кадамы-
Келет
Келет жаз-күз,

Жумшак –каардуу,
Мезгилдер... кезексиз
Мээримдүү да
Каардуу
Керектүү да керексиз.
Жылдар ороп алып
Алтын саканы

Жерден чыккан Ажыдаар
-вулкан!
Тоону чөлдү сөөлөттөгөн
Пирамида бурчтуктары-дөбөчөлөр
Жер булчуңунан курулган
Эстеликке таштап кетти-
Унутта азыр...
Усталары андагы.
Кай заманда
Кай күндө
Тарыхта жок
Жан билбес.
Айтып берер бекен
Айтса айтаар тарыхын
Адам көчү
Олуп-чолуп бир элес.

Түгөнсө түгөнөрүн
Билген жан жок.
түгөнбөйт бул күн
жашоосун түгөткөндөр
коштошоор бар түн!

Алтының айланат да
Айлампадай

Баала да, ая аны.
Баркына жет
Бар анын жаны!

Аалам күлсө-
күлкүмдү андан алам.
шамалы ырдап жүрсө
куунайм да тирүүлөргө айтам салам.

Тирүүнүн мартабасы
Жер белем мээримин күч!
Жайнаган жандыктардын
дүйнөсүндөй
Буулуккан атмосфера
«Бурт!»-этсе күнөөсүндөй
Онтоодон булкунат да...
Өзүнүн
Өткөрүп жаткан «түлөөсүндөй»!

Бошогон канжыгасы
Канча октон, бомбалардан
Капарсыз жашоолордон
үмүтсүз коогалардан...
Толкун урса-
Алсыздык чымын өңдүү
Сапырылса-арстан айбат,
Теребели тербелип
Койбогон жер-
Апаатын албай санга!

Кабыргасын октор тилип,
Кандуу согуш... канча өттү.
Кайгыларын жер жутуп,
Деңиз жутуп

Келесиң ээ!- Алтын сакам
Жамандыкты унутуп.

Бүгүн көрсөң эртең жоктор...
...эпизоддор.
Бүгүн бөйиш-
Аны эртең
Мезгил соттоор?!.

Жандыктардын биримин
Жер жүзүнүн,
Коркунуч туямын акыркысын
Жарык дагы түн дагы
Буйругундай
Кыскарууда байкагын,
Босогоңдо турганын
Жакыр кысым!

Капталынан оюшту
Канча кылым
Карт жер тутту
Ачып койнун.
Бир четинен бөксөрсө
Бөксөргөндүр
Жокко-барга созгону-
Созот мойнун.

Миллион, миллиарддап
Жыл өтөгөн,
Жылдар учуп жылдыздай көз ирмемде.
Унутулат баарысы унутулат,
Адамдарга наадандык
«сел жүргөндө!»

Оо, Алтын сакам!..
Улуу заттан жаралган
Адам улуу,
Адам менен киндиктеш-
Заман улуу!
Алтын сакам Ааламдын сыйы сенде
Кудуреттин күч берген
Сыры сенде.
Алты айланып табалгыс
Эне жерим-
Ата-энемди коштогон
Ыры сенде!

Мейли ыйла мейли тек
көз жашыңды
биз макулук жандыкка
айланганбыз.
Чарпып өтсө толкунуң
Көз ирмемде,
Чаары чыгып көздөрдөн,
Чама калбай белиңе
Байланганбыз.

Аскаларың казыкка тушалгандай,
Аркайганын бузбастан бой тирешет.
Тамырлары тереңдеп орноп алган,
Узагына узанып жол жирешет.

Жерди сүйгөн комета учуп келип,
Сулуусуна «Саканын» эрип-эрип.
Планеттер айланат алыстабай,
Биригүүгө суктанып, өзүн «жээрип».

Жарылса атом
Жараланат бүт денем.
Алтын сака, сен онтойсуң
Адамзатка
Ачуу сөзүң, айтчуу сөзүң
Кепкенен
Оорусаң да, салмактуусуң
Кененсиң.
Бейишиң бар, тозогуң бар
Жан таттууда энемсиң!

Ургаачылар
Шарга умтулган балыктай,
Жылаңачтар-
Куну качкан ачкалар.
Таманында топурагы
Жер-лөктүн
Тообосуна келбейт
«жандуу камыш» немелер.

ЭПИЛОГ ОРДУНА

Кара жерди миң кайталап «Алтын» деп,
Жер энени айландырам алтын көп.
Аалам мүлдө айланчыктап өзүңө,
Аркан-жипсиз байланганбыз-эңилчек.
Тоо таштарың тоголотор тегиздеп,
Деңиз-көлдөн толкубастай жер издеп,
Чайпалуусун оюн көрүп көтөргөн,
Кучагынан өйдөлөйбүз эгиздеп.

Суу алдында тирүүлүк бар, тирүүлүк,
Үстү жагың адам көчү түрүлүп.

Тербелсең да түк кеталбас алыска,
Кайра айланып келет сага сүрүлүп.
Топтолгон газ Магма сымал тур ирип,
Кайра өзүңө атылат да биригип.
Акыл-эстүү жандыктарга жай туруп,
Жутасың да жутагандай сиңирип.

Ай да сага айланууда суктанып,
Күлүп чыккан күн өзүңө ыкталып.
Планеттер жипсиз байлап алгандай,
Ырооң менен учуп жүрөт шыктанып.

Алтын сака кубулбайсың бир ирет,
Телегейге нур кирет да нур өчөт.
Тозогубу, бейишиңби жандууга?
Материктен материкке ал көчөт,
Кусалыкты жазбайт өткөн бир күндөй,
Бирибизге ачууланып, өчөшөт,
Алакандай жерге сугун артышып,
Бейкүнөөнү күнөөлүүлөр жектешет.

-Миллион жан төрөдүм да өстүрдүм,
Миллионду аздырдым да көптүрдүм.
Айлануумда арамзаны
Арал сууга чөктүрдүм.
Тирүүлөрдүн жаны бирге экенин,
Кудуреттен башка билбес эч кимдин!
Ачкөздөнбө, Адам-Асыл жандуулар,
Тартуу эткен «Сакасы» мен теңирим!

-Силер үчүн бөлүнбөс бир дөнөмин,
Силер үчүн байыртан өлбөс энемин.
Сурооңор жок: кайдан келдик,
Кандай биздин жашообуз?
Кулак түрө ушул көзгө келемин!
Жер!-деп мени

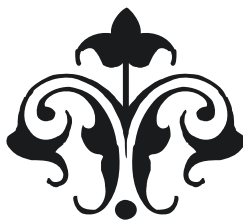
Жакыр кылаар болдуңар
Октор тешкөн өпкө, боорум болбосо,
Мен баягы, баягыдай элемин!

Тоо, таш, сууну
Ой, бул меники дедиңер.
Аскаларды
Азууга салып жедиңер.
Көмүр-темир-жылтыр-жултур көндерим,
Кайтарымы жок
Карыз пулга бердиңер.
Барктап-баалап
Койсоңор оо Адамзат,
Береримден
Аламын деп келдиңер.

Былжыр суудан жаралдың сен Адамзат,
Боорум төпсөп, тамтуң араң кадамдап.
Тоноп бүтүп соолуларда көктөгү,
Космоско да жибердиңер «Салам кат»,
Колтукташаар коңшусу юпитер,
Жерге жакын түшөрү аз салаңдап,
Боорукердик, дидаар кетип бир үмүт,
Канаат учуп, пейил тарып сараңдап.

Мээ тамырың өткөрүүдө суубу, кан?
Ал жөн эле табигатсыз «Та-та-тан».
Келгениңер бул жарыкка үмүттүү,
Кетериңде арууланбай курган жан,
Кенен Аалам тар көрүнүп чөйчөкчө,
Чөйчөкчөгө батпай кырсык ургандан,
Алтын сака айлануудан арыбайт,
мүлдө Ааламды Алла колдоп тургандан!

*Бул китептин чыгышына демөөрчүлүк көрсөткөн небере
уулум Молдобаев Эмилбек Бакытбековичке узун өмүр,
ишине чыгармачылык ийгилик, чексизбактылуулук
каалайм!*

Мазмуну

Автор жөнүндө алты сөз.....	4
Төрөлүп турамын мен.....	5
Улгайган адамдын айтканынан.....	5
Тоодон таңдын атаарын.....	6
Жер көчкүдө калгандарды эскерип.....	6
Өз жанын өзү кыйгандар.....	7
Үзөңгү.....	8
Өчпөс ыр.....	8
Отону жок бирөөгө.....	9
Бейиш де.....	9
Оо, Теңирим.....	9
Оомал дүйнө.....	10
Жаз көз жарды.....	11
Ыр даамы.....	11
Өмүр-өлүм жарышта.....	12
Сөз.....	13
Акындарды окусам.....	13
Айтылбаган көрээз.....	14
Ыраазылык.....	14
Күндүн көзү-күзгү.....	15
Наристе күтүү.....	15
Чоң-Алайдын Карамыгына кат.....	16
Жараткандан суранам.....	16
Озуйпа.....	17
Күйүт.....	17
Тил.....	17
Жашоонун күндөлүгү.....	19
Мыскал.....	21
Сын.....	21
Ала-Тоо.....	22
Наристеге кайрылуу.....	22
Алма дамы.....	23
Куплеттер.....	23
Ата мекениме алты сөз.....	24
Тардык.....	26
Кайра келүү.....	26
Түбөлүк.....	27
Жети дубан жети шагы дарактын.....	27
Карегимде ак тоолор.....	29
Бир дүйнө.....	30
Атадан артык уул.....	30

Кучактай ала кетермин.....	32
Кетпей калды.....	32
Күн төрөдү.....	33
Тилеп көлөм.....	33
Күтөм күндө.....	34
Арман ыр.....	34
Эл көрмөк эл.....	35
Бир тоголок кар урдуң.....	36
Күбөлүк.....	36
Кар жаап жатты... жазды бөлөп.....	37
Туулган жерим түбөлүктүү энөмдөй.....	38
Шашпа жебө.....	38
Күпүлдөгөндөр.....	39
Аяп келчи.....	40
Күз дедиң.....	41
Жашоодо.....	42
Ителги.....	43
Көнөндик-тардык.....	43
Мезгил.....	44
Сабыр күтүү.....	45
Чок боломбу.....	45
Тилек.....	46
Толкун.....	47
Жөп жутаттарга салам кат.....	47
Тоо болбосо.....	48
Поэзия канатында.....	49
Түгөлбай Сыдыкбековго.....	50
Сооронбайга.....	51
Сүйүнбайга.....	51
Жумамүдүнгө.....	52
Жолонго.....	52
Анатайга.....	52
Бектуруш.....	53
Мидин, райкан, байдылда.....	53
Сүзүүдө акын кемеси.....	54
Камбаралы.....	54
Ыргагымда Рысбай.....	55
Атай менен Мусса.....	56
Бир сулуу ыйлап атты, ырдап атты.....	56
Муса агай.....	57
Чамгарак.....	58
Инсан.....	59
Жоокердин эскерүүсү.....	60
Куплеттер.....	61

Тал жана чал.....	63
Октун үнү чыгат далее аңдардан.....	64
Кызыл күн.....	65
Ыр жана түш.....	65
Ак булутпу ак куубу.....	66
Улуу заттар.....	66
Жазгы желден жиберчи.....	67
Коюн толгон бакыттай.....	67
Таянарым аскалар.....	68
Мейманга.....	68
Көлөчөкти күсөп барам.....	69
Маршы угулат.....	69
Күбөсү сөн сүйүүнүн.....	70
Аттиң дешээр.....	70
Торгой үнү.....	70
Бейиш төр.....	71
Бир элес.....	71
Адам көчү.....	72
Себептерин.....	72
Шашуу.....	73
Аяп келем.....	73
Талант.....	74
Калалбадың.....	74
Чакчагай.....	75
Жаратууга жарагын.....	75
Көөкөр.....	76
Жыл тосуудагы ой толгоо.....	76
Кетким келет кээде көккө жутулуп.....	77
Арман эй.....	78
Жалгыздыктагы ой.....	78
Жер-күн.....	79
Публицистикалык поэмалар.....	80
Кылылдарга саякат.....	81
Алтын сака.....	87
Эпилог ордуна.....	93

Бедел МОЛДОБАЕВ

«АДТЫН САКА»

Редактору Сейдали Халилов
Компьютерге түшүргөн С.Халилов
Корректору Сабира Халбаева
Техредактору Акылбек Тойчубаев
Калыпка салган Ыкыбал уулу Элдияр

Төрүүгө берилди 01.03.2017-ж. Басууга 22.05.2017-ж.
Кагаздын форматы 84x60 ^{1/16}. 6,25 б.т.
Буйрутма №11. Нускасы 100.
Ош шаары Курманжандатка көчөсү 236

0778 500 488